

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/B/2025/36146475402676996

**SÚČASNÝ STAV PRIAMYCH ZAHRANIČNÝCH
INVESTÍCIÍ NA SLOVENSKU**

Bakalárska práca

2025

Gabriela Gregorová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

SÚČASNÝ STAV PRIAMYCH
ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ NA SLOVENSKU

Bakalárska práca

Študijný program: medzinárodné podnikanie
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce: Ing. Vladyslav Bato

Bratislava 2025

Gabriela Gregorová

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne na základe teoretických základov a konzultácií za použitia uvedenej literatúry.

V Bratislave 2025

.....

Gabriela Gregorová

Pod'akovanie

Chcela by som poďakovať vedúcemu mojej bakalárskej práce, pánovi Ing. Vladyslavovi Bato za trpezlivosť, pomoc pri zbere informácií, zodpovedaniu všetkých otázok a podanie pomocnej ruky pri písaní práce. Taktiež by som chcela poďakovať mojej sestre, ktorá mi pomohla s komunikáciou s MH SR a SARIO. V neposlednom rade mojej rodine a blízkym, ktorý ma podporovali.

V Bratislave 2025

.....

Gabriela Gregorová

ABSTRAKT

GREGOROVÁ, Gabriela: *Súčasný stav priamych zahraničných investícií na Slovensku*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Vladyslav Bato. – Bratislava: OF EU, 2025, 52 s.

Témou záverečnej bakalárskej práce je: Súčasný stav priamych zahraničných investícií na Slovensku. Práca mala za cieľ identifikovať aktuálny stav PZI, oblasti, kde dochádza k najvyššiemu a naopak najnižšiemu prílevu investícií. Prácu sme rozdelili do štyroch kapitol. V prvej kapitole definujeme základné teoretické pojmy, ktoré sú potrebné pre pochopenie problematiky. Následne popisuje investičné stimuly a subjekty, ktoré zastrešujú túto činnosť a charakterizuje dopady PZI pre krajinu z negatívneho aj pozitívneho hľadiska. V druhej kapitole bol uvedený hlavný cieľ práce spoločne s parciálnymi cieľmi. V tretej kapitole sme predstavili metódy skúmania a metodiku práce. Štvrtá kapitola sa venuje praktickej časti záverečnej práci. Obsahuje sedem grafov a dve tabuľky. Ponúka prehľad rôznych foriem podpory prítoku PZI, tak ako aj úspešnosti činností a služieb, ktoré ponúka štát a jeho inštitúcie s cieľom zvýšenia prílevu investícií. Práca poskytla komplexný pohľad na súčasný stav PZI, identifikovala jeho trendy, prispela k pochopeniu faktorov ovplyvňujúcich túto oblasť a priniesla prehľad významných investičných projektov a ich zámer. Záver nám poskytol prehľad o výsledkoch nášho pozorovania a návrhoch pre zlepšenie aktuálneho stavu PZI na Slovensku.

Kľúčové slová:

priame zahraničné investície, investičné stimuly, vývoj PZI, stav PZI, Slovensko, investície

ABSTRACT

GREGOROVÁ, Gabriela: *The current state of foreign direct investment in Slovakia*: University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. Thesis supervisor: Ing. Vladyslav Bato. - Bratislava: OF EU, 2025, 52 p.

The topic of the final bachelor thesis is The current state of foreign direct investment in Slovakia. The aim of the thesis was to identify the area where the highest and, on the contrary, the lowest inflows of investments are taking place. The thesis was divided into four chapters. In the first chapter we define the basic theoretical concepts that are necessary for understanding the issue. It then describes investment incentives and the entities that cover this activity and characterizes the impacts of FDI for the country from both negative and positive perspectives. In the second chapter, the main objective of the thesis has been presented together with the partial objectives. Chapter three presented the research methods and methodology of the thesis. The fourth chapter deals with the practical part of the thesis. It contains seven graphs and two tables. It offers an overview of the different forms of FDI inflow promotion, as well as the success of activities and services offered by the state and its institutions to increase investment inflows. The thesis has provided a comprehensive view of the current status of FDI, identified its trends, contributed to the understanding of the factors influencing this area and provided an overview of major investment projects and their intent. The conclusion provided us with an overview of the results of our observation and suggestions for improving the current status of FDI in Slovakia.

Keywords:

foreign direct investment, investment incentives, FDI development, FDI position, Slovakia, investment

OBSAH

Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Úvod do problematiky priamych zahraničných investícií	12
1.2 Delenie priamych zahraničných investícií	14
1.2.1. PZI podľa formy vstupu na zahraničný trh	15
1.2.2. PZI podľa funkčného hľadiska	17
1.2.3. PZI podľa stratégie investora	19
1.3 Investičné stimuly na Slovensku	20
1.3.1. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky	21
1.3.2. Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu	22
1.4 Dosahy PZI pre krajinu	23
1.4.1. Pozitívne dosahy	24
1.4.2. Negatívne dosahy	24
2 Cieľ práce	26
3 Metodika práce a metódy skúmania	27
4 Výsledky práce a diskusia	28
4.1 Vývoj a štruktúra PZI na Slovensku	28
4.1.1 Prílev PZI na Slovensko podľa pôvodu krajiny investora	29
4.1.2 Prílev PZI na Slovensko podľa odvetvového smerovania	34
4.1.3 Prílev PZI na Slovensko podľa realizácie v krajoch	36
4.2 Porovnanie prílevu PZI v Slovenskej republike a susedných krajinách	39
4.3 Investičné stimuly na Slovensku	41
4.4 Činnosť agentúry SARIO	43
4.5 Diskusia	46

Záver	50
Zoznam použitej literatúry	52
Prílohy	56

Zoznam grafov a tabuliek

Zoznam grafov

<i>Graf 1</i> Vývoj prílevu PZI na Slovensku podľa geografických zón (tis. EUR, 2014-2018) ..29	29
<i>Graf 2</i> Vývoj prílevu PZI na Slovensku podľa geografických zón (tis. EUR, 2019-2023) ..30	30
<i>Graf 3</i> Podiel prílevu PZI zo svetadielov do Slovenska v roku 202332	32
<i>Graf 4</i> Výška PZI prúdiacich z krajín EÚ za rok 2023 (tis. EUR)33	33
<i>Graf 5</i> Prílev PZI na Slovensko podľa odvetvia (2022)35	35
<i>Graf 6</i> Prílev PZI do krajov Slovenskej republiky (2022)37	37
<i>Graf 7</i> Porovnanie výšky PZI medzi susediacimi krajinami SR (2023, mld. EUR)39	39

Zoznam tabuliek

<i>Tabuľka 1</i> Medziročné porovnanie investičných zámerov MH SR42	42
<i>Tabuľka 2</i> Medziročné porovnanie činnosti agentúry SARIO44	44

Zoznam skratiek

AT	Rakúsko
BE	Belgicko
CY	Cyprus
CZ	Česká republika
DE	Nemecko
DK	Dánske kráľovstvo
EÚ	Európska únia
FI	Fínsko
FR	Francúzsko
HDP	Hrubý domáci produkt
HU	Maďarsko
IE	Írsko
IT	Informačné technológie
ITA	Taliansko
LU	Luxembursko
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
ML	Malta
NBS	Národná banka Slovenska
NL	Holandsko
OSN	Organizácia spojených národov
PL	Poľsko
PZI	priame zahraničné investície
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SE	Švédsko
TNK	Transnacionálne korporácie
ÚPSVR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
USA	Spojené štáty americké
V4	Vyšehradská štvorka

Úvod

V 21. storočí sme obklopení otázkami, či je správne mať otvorenú ekonomiku a podporovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti medzinárodného obchodu. Väčšina spoločnosti sa zaraďuje do dvoch skupín. Prvou skupinou sú spoločnosti alebo krajiny, ktoré sa vyznačujú tým, že majú veľkú mieru otvorenosti, sú bohaté v príleve, ale aj odlive priamych zahraničných investícií. Naopak, vyskytujú sa aj spoločnosti alebo krajiny, ktoré skôr preferujú ochranársky typ riadenia a tým pádom sa stávajú skôr uzatvorenejšími ekonomikami. Z doposiaľ získaných informácií vieme, že ani jeden extrém nie je správny. Úlohou krajín je nájsť prienik medzi týmito dvoma typmi.

Priame zahraničné investície sú dôležitou témou, ktorou sa teraz zaoberá každá krajina, na rôznych úrovniach. Niektoré krajiny im prikladajú väčšiu váhu a iné to nevnímajú ako dôležitý aspekt hospodárstva a ekonomiky krajiny. Každá krajina sama určuje prospech PZI pre ich spoločnosť, od čoho sa odvíja aj zameranie politiky štátu. Nie je dôležité vnímať priame zahraničné investície, len ako možnosť rozvoja pre krajinu, ale taktiež poznať hrozby, ktoré týmto prichádzajú. Je dôležité, aby sme si uvedomili, aká širokospektrálna je táto téma, v ktorých všetkých oblastiach je možné využívať PZI, akým spôsobom môžeme ako spoločnosť alebo štát zvýšiť našu lukrativitu v očiach možných zahraničných investorov. Je nutné poznať svoju krajinu vo všetkých aspektoch a poznať jej možnosti rozvoja. Slovensko je krajinou, ktorá je pomerne závislá na PZI, ale aj napriek tomu nie sme na špičke v tejto oblasti. Preto je dôležité sa aj naďalej venovať tejto problematike, vzdelávať obyvateľstvo o potrebe PZI a motivovať štát k podpore investícií.

Hlavným cieľom práce je identifikovať aktuálny stav PZI, oblasti kde dochádza k najvyššiemu a naopak najnižšiemu prílevu investícií. Prehodnotiť aktuálny stav, smerovanie a pôvod investícií, navrhnúť možné kroky do budúcnosti a charakterizovať celkovú štruktúru PZI na Slovensku, tak ako aj formy investičných stimulov, ktoré sa používajú ako motivácia pre vstup zahraničných investorov. Pre priblíženie potreby PZI investícií sme zvolili aj vyzdvihnutie najvýznamnejších investičných projektov a ich prínos pre štát.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pre rozvoj podnikateľskej činnosti je potrebné rozširovať svoju činnosť a podporovať expanziu. Pomocou nadnárodných, medzinárodných spoločností a transnacionálnych korporácií (ďalej len „TKN“) je možné rozširovať svoje podnikanie nie len v domácom prostredí, ale expandovať aj do cudzích krajín. Kľúčovou formou prenikania kapitálu firmy do zahraničia sú priame zahraničné investície, ktoré smerujú od priameho investora do podniku, ktorý sa nachádza v cudzej krajine, kde plánuje svoju podnikateľskú činnosť rozšíriť alebo pomocou tohto prvku znížiť náklady podnikania.

Počas uplynulých rokov sme mohli spozorovať rôzne zmeny v príleve či odleve PZI na Slovensku. Samozrejme aj tieto javy majú svoje odôvodnenie. Preto je dôležité poznať štruktúru PZI na Slovensku, tak ako aj jej rozdelenie.

Priame zahraničné investície sú považované za účinný nástroj zvyšovania výkonnosti ekonomiky. Prílev PZI do krajiny pozitívne ovplyvňuje vývoj hrubého domáceho produktu, produktivitu práce, mieru nezamestnanosti. Vytváraním priestoru pre nové pracovné miesta, prináša do krajiny nové technológie, nové výrobné postupy, know-how a prispieva ku zvyšovaniu kvalifikácie domáceho ľudského kapitálu. Vo vedeckej literatúre nachádzame množstvo analýz vplyvu PZI na ekonomické ukazovatele, ako sú napr. hrubý domáci produkt, produktivita práce, miera nezamestnanosti (Bačová, 2016).

1.1 Úvod do problematiky PZI

V našej práci sa venujeme problematike priamych zahraničných investícií na Slovensku (ďalej len „PZI“), ktoré sú jedným z externých zdrojov ekonomického a hospodárskeho rastu ekonomiky. Pre lepšie pochopenie skúmanej problematiky je potrebné najskôr charakterizovať základné pojmy, s ktorými sa budeme stretávať počas celej práce. Definície však nie sú jednotné a ich charakteristika sa naustále mení s príchodom nových štúdií. Na Slovensku sa vyskytujú rôzne formy PZI, každá má svoju funkciu a daný prínos. Pre správne pridelenie formy, typu priamej zahraničnej investície či pre vhodný výver formy vstupu investora je potrebné poznať viaceré typy delení PZI.

Jednou zo základných definícií by sme mohli označiť aj výrok: Priame zahraničné investície sú procesom, pri ktorom rezidenti jednej krajiny (krajina zdroja) nadobúdajú podiel na vlastníctve aktív za účelom kontroly výroby, distribúcie a ďalších druhov činností

firmy v hostiteľskej krajine (Alfaro a Chauvin, 2017).

Národná banka slovenskej republiky (2008) definuje PZI ako kategóriu medzinárodných investícií, ktorá vyjadruje zámer subjektu, ktorý je rezidentom jednej ekonomiky (priamy investor), získať trvalý podiel v podniku so sídlom v inej ekonomike (podnik priamej investície). Trvalým podielom rozumie existenciu dlhodobého vzťahu medzi priamym investorom a jeho podnikom, ktorému bola poskytnutá priama investícia. Investor má priamy vplyv na riadení podniku. Vplyv získal nadobudnutím hlasovacieho práva alebo podielu v základnom kapitáli vo výške minimálne 10 %. Na základe toho môže vzniknúť investičný vzťah aj medzi viacerými príbuznými podnikmi.

Termín „dlhodobý“ sa v predchádzajúcej definícii používa z toho dôvodu, aby sme odlíšili PZI od portfóliových investícií, ktoré sa taktiež realizujú pomocou nákupu cenných papierov ale využívajú sa v krátkodobom horizonte, sú termínovaného charakteru a využívajú sa za účelom nadobudnutia vyššieho výnosu.

Baláž a kol. (2010) definuje vznik priamych zahraničných investícií, rozhodnutím a umiestnením prostriedkov investora v zahraničí s cieľom získať kontrolu nad podnikom, do ktorého investoval. Tak ako portfóliové investície, tak aj PZI sa môžu realizovať prostredníctvom nákupov cenných papierov, avšak v tomto prípade ide o dlhodobý vzťah medzi priamym investorom a zahraničným podnikom. Investor sa teda podieľa nielen na samotnom zisku, ale aj na vlastníctve, riadení a kontrole zahraničnej firmy, ktorej poskytuje priamu zahraničnú investíciu.

V súčasnej ekonomickej teórii neexistuje jednotná definícia PZI. Najčastejšou používaná definícia je z konferencie Organizácii spojených národov (ďalej len „OSN“)Ú pre obchod a rozvoj. Podľa nej sú priame zahraničné investície charakterizované ako forma investícií, ktoré sú podložené dlhodobým vzťahom investora, ktorý je rezidentským subjektom jednej krajiny (zahraničný investor alebo materská spoločnosť) k podniku rezidenta inej krajiny. Investície odrážajú jeho trvalý záujem o kontrolu podniku v druhej krajine. Môže sa jednať o podnik s priamymi zahraničnými investíciami, dcérsku spoločnosť a afiláciu podniku (Lebiedzik a kol., 2006, s. 280).

V pozícii investora najčastejšie vystupujú TNK. V zmysle konferencie OSN pre obchod a rozvoj sú TNK právnické osoby alebo osoby bez právnej subjektivity, ktoré pozostávajú z materských podnikov a ich zahraničných afilácií. Materský podnik je definovaný ako podnik, ktorý kontroluje aktíva iných subjektov v krajinách iných ako je materská krajina, a to zvyčajne tým, že vlastní určitý kapitálový podiel. Subjektom

zahraničnej afilácie môže byť právnická osoba alebo subjekt bez právnej subjektivity, v ktorom má investor z inej ekonomiky vlastnícky podiel umožňujúci mu dlhodobý záujem na jeho riadení. (Jankovská a kol., 2003).

Priame zahraničné investície:

- Vlastníctvo minimálne 10% akcií alebo hlasovacích práv podniku,
- podstatný stupeň vplyvu investora na riadení podniku,
- investormi sú najmä subjekty usilujúce sa dosiahnuť zisk, ktoré vytvárajú finančný kapitál vo vnútri firmy (vo forme zisku),
- dlhodobý záujem na riadení spoločnosti,
- investormi sú najmä TNK – výrobné firmy a firmy poskytujúce služby.

Portfóliové zahraničné investície:

- Investori majú hlavne záujem o čo najvyšší finančný výnos z investície,
- investori sa usilujú eliminovať investičné riziko,
- investície zahŕňajú množstvo nástrojov, ktoré sú obchodovateľné,
- kratší časový horizont investície,
- investormi sú najmä finančné inštitúcie, inštitucionálni investori alebo jednotlivci,
- nízka transparentnosť transakcií realizovaných investorom,
- ľahký presun kapitálu.

Najdôležitejším nositeľom PZI sú TNK, no v poslednom období rastie aktivita rôznych súkromných, či štátnych fondov masívne investujúcich do kúpy firiem v zahraničí (Baláž a kol., 2010).

1.2 Delenie PZI

Priame zahraničné investície nie je dôležité len správne definovať, ale aj poznať ich delenie, aby sme vedeli, akú formu PZI prijíame, alebo aby investor správne charakterizoval a zadelil danú investíciu. Vybrali sme 3 základné typy delení.

1.2.1. Podľa formy vstupu na zahraničný trh

Pre investora je výber správnej formy vstupu zahraničnej investície veľmi dôležitý. Je potrebné, aby potencionálny investor poznal prostredie, do ktorého chce preniknúť. Musí zvážiť svoje možnosti, ale aj príležitosti či hrozby v domácom prostredí. Ekonomická teória určuje 5 foriem vstupu, ktoré si následne predstavíme. Samozrejme, je možné využiť aj viaceré typy súčasne (Zorkóciová a kol., 2024).

Join ventures, tzv. spojené podniky sú formou kooperatívnej stratégie, predstavujú vytvorenie nového samostatného podnikateľského subjektu zahraničnou firmou v spolupráci s lokálnou spoločnosťou (materské spoločnosti vytvoria spoločnú dcérsku spoločnosť). Podiel na vlastníctve je dohodnutý v zmluve, ktorá sa uzatvára pri vzniku spoločnosti. Firmy vytvárajú alianciu, aby spojili svoje zdroje a schopnosti. Spoločným cieľom je vytvoriť tak silnejšiu konkurenčnú pozíciu, znížiť náklady na výrobu alebo distribúciu. Dosiahnutie cieľu je možné pomocou zlúčenia finančných zdrojov, výskumu, vývoja, výroby či distribučných kanálov. Cieľom zahraničnej spoločnosti je preniknúť na nový trh, minimalizovať náklady na výrobu a vytvoriť distribučné reťazce v príslušných krajinách. Lokálna firma môže spolupracou získať nielen nových odberateľov, čím sa zvýši dopyt, ale môže dôjsť k zvýšeniu kvality jej podnikateľského prostredia. Spoločné podniky sú užitočným a skutočne nevyhnutným spôsob vstupu na niektoré nové trhy, najmä pre nadnárodné spoločnosti a veľkou príležitosťou pre lokálne spoločnosti (Channon a Bonnici, 2015; Jelinek a Pettit, 2012).

Cezhraničná fúzia (angl. merger) pomenúva prípad, kedy sú dve alebo viac existujúcich nezávislých podnikov dobrovoľne spojené do jedného nového podniku (pôvodný podnik A s podnikom B sa spojí do jedného a vznikne nový podnik C). K tomuto rozhodnutiu môže dôjsť po spoločnom rozhodnutí vlastníkov, manažmentu všetkých zúčastnených podnikov. Členovia musia prijať zložitú transformáciu spoločnosti, ktorá bude prebiehať počas dlhšieho obdobia. (Hečková, 2018). Po úspešnej transformácii domáceho a zahraničného subjektu prestávajú spoločnosti existovať, ako samostatné podnikateľské jednotky a vzniká nový právny subjekt. Investor týmto krokom smeruje k získaniu väčšieho podielu na trhu, čím zvýši efektívnosť výroby, produkcie a bude schopný rozšíriť svoju podnikateľskú činnosť do zahraničia (Baláž a kol., 2010).

Cezhraničná akvizícia (angl. acquisition) je všeobecné označenie pre prevzatie jednej spoločnosti druhou prostredníctvom vlastníckej alebo manažérskej kontroly. Kontrola

majetku a operácií tak prechádza z lokálnej do zahraničnej spoločnosti. Investorov motív je nadobudnúť vplyv na podnik a tak získanie rozhodujúceho podielu na hlasovacích právach. Týmto krokom dochádza k postupnému spájaniu samostatných podnikov do vyššieho ekonomického celku. Po úspešnej akvizícii podniky nezanikajú, zastávajú právne samostatné a oba pokračujú vo svojej činnosti (podnik A aj podnik B existuje naďalej, podnik C nevzniká). Avšak dôsledkom akvizícií je čiastočná alebo úplná strata ekonomickej samostatnosti podnikov (Hečková, 2018). Podmienkou pre oficiálnu akvizíciu, je nadobudnutie podielu zahraničného investora v spoločnosti vo výške 10% a viac:

- priame alebo úplné, celý 100 % podiel,
- majoritné, podiel sa pohybuje vo výške 50 – 99 %,
- minoritné, podiel je medzi 10 – 49 %.

Jeden z podnikov získa rozhodujúci vplyv nad druhým podnikom. Tým vzniká materská spoločnosť, ktorá má väčšinový vplyv na dcérsku spoločnosť. Výsledkom tohto kroku je minimalizovanie konkurencie, lepšie pokrytie trhu, zvýšenie produkcie a využitie mena spoločnosti, s ktorou uskutočnil akvizíciu vo svoj prospech. Vo viacerých prípadoch po úspešnej akvizícii dochádza k fúzii.

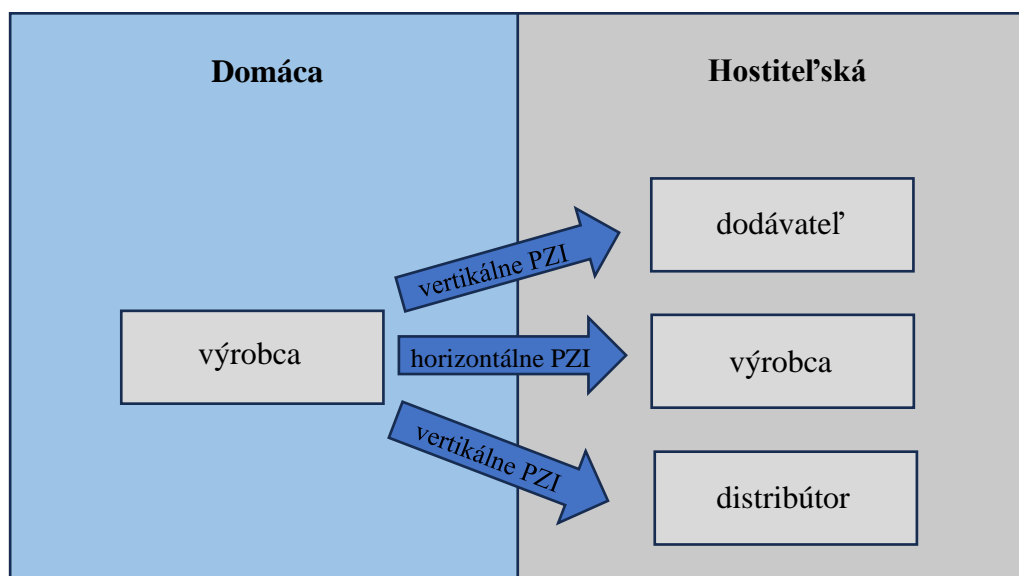
Investície na hnedej lúke (angl. brownfield investment) je forma investície, kedy investor využije už existujúce miesto, teda dostupné budovy v hostiteľskej krajine, ktoré následné prerobí, aby boli vhodné na uskutočnenie zahraničnej podnikateľskej činnosti. Investor hľadá miesto, ktoré by najviac zodpovedalo jeho potrebám pre uskutočnenie výroby. Miesta, ktoré už boli využité sú pre hostiteľskú krajinu problémom, pretože sa jedná o chátrajúce pozemky, ktoré sú pre množstvo investorov a firiem nevyužiteľné a tak mnohokrát zostávajú vo vlastníctve štátu, ktorá musí pre ich zachovanie vynaložiť finančné prostriedky. Preto je pre štát takáto forma investície pozitívnym aspektom. Pre investora to môže znamenať zníženie nákladov na výstavbu nového miesta. V niektorých oblastiach sú však oblasti príliš poškodené a tak ich revitalizácia môže byť viac nákladná, než je hodnota pôdy. Preto veľké množstvo zahraničných investorov volí možnosť greenfield investícií (Henrieta a kol., 2021).

Investícia na zelenej lúke (angl. greenfield investment) je taktiež forma PZI, kedy investor vytvorí dcérsku spoločnosť v zahraničí. Vybuduje nové miesto pre svoje podnikanie. Nemusí sa jednať len o výrobnú halu, ale môže ísť aj o kancelárske priestory, sklady, alebo obytné priestory pre svojich zamestnancov. Vlny prílevu investícií na zelenej

lúke prinesú nové možnosti, pretože otvárajú nové pracovné príležitosti, postupy riadenia alebo technológie. Taktiež sú otvorené aj cesty pre nových subdodávateľov pochádzajúcich z hostiteľskej krajiny. Hlavnou motiváciou investora pre výber tejto formy investície je, že môže realizovať svoj projekt na jeho vybranom mieste v plnom rozsahu (Tung Son Hal a kol., 2021).

1.2.2. Podľa funkčného hľadiska

Obrázok 1 Rozdelenie PZI podľa funkčného hľadiska

Zdroj: vlastné spracovanie podľa publikácie Corporate finance institute (2025): <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/foreign-direct-investment-fdi/>

HORIZONTÁLNE

V horizontálnej forme PZI ide o formu investovania domáceho investora do zahraničnej spoločnosti (v hostiteľskej krajine), ktorá patrí do rovnakého priemyselného odvetvia a vyrába rovnaké alebo podobné produkty. Investícia sa teda uskutočňuje prostredníctvom domácej spoločnosti a najčastejšie dcérskej spoločnosti v zahraničí. Obe firmy majú predmet podnikania rovnaký. Táto forma investície sa využíva hlavne za účelom plynulej expanzii domáceho produktu a výroby na zahraničný trh. Takýmto spôsobom sa nerozširuje len samotný dopyt po produkte, ale aj produkt je bližšie k možným spotrebiteľom a v dôsledku toho vznikajú úspory v rozsahu. Niektoré spoločnosti sú uzatvorenejšie v príjmami zahraničných typov produktov, takto však vie produkt preniknúť na ich trh, môže

nadviazať spoluprácu alebo formu investície s už etablovanou spoločnosťou, pomocou ktorej získa miesto na trhu. Ako príklad by sme mohli uviesť otvorenie pobočky americkej spoločnosti v Japonsku (Moosa, 2002; Herger a Mccorriston, 2016).

VERTIKÁLNE

Vertikálne PZI vznikajú investíciou podnikateľského subjektu do svojho dodávateľského reťazca. Inak povedané, investor exportuje svoj kapitál do zahraničnej spoločnosti, ktorá sa podieľa na jeho dodávateľskom reťazci. Spoločnosti nemusia patriť do rovnakého odvetvia. Investor sa teda rozhodne investovať do zahraničnej krajiny, ktorá môže domácej spoločnosti dodať požadované komponenty. Ako príklad si môžeme uviesť investíciu spoločnosti, ktorá sa zaoberá pekárenskou výrobou. Majiteľ firmy sa rozhodol investovať do svojho dodávateľského reťazca, ktorý mu dodáva múku (Trade Smart, 2022). Keď investujúca spoločnosť nakupuje produkty od dodávateľa, tak je to spätná vertikálna investícia. Pretože investorovi sa vracia poskytnutý kapitál vo forme zásoby. Na druhej strane investujúca firma má možnosť poskytnúť investíciu aj zahraničnej spoločnosti, ktorá je umiestnená vyššie v dodávateľskom reťazci, hovoríme o vertikálnej integrácii. Opäť použijeme náš príklad, kedy by v tomto prípade spoločnosť zaoberajúca sa výrobou pekárenských produktov investovala do zahraničného reťazca s potravinami (Moosa, 2002; Ferenčíková a kol., 2013).

KONGLOMERÁTNE

Keď sa investor rozhodne investovať do dvoch úplne odlišných podnikov so sídlom v úplne odlišných odvetviach, hovoríme o konglomerátnych PZI. V tomto scenári nie sú PZI priamo spojené s podnikaním zahraničného investora. Napríklad výrobca automobilov sa môže rozhodnúť investovať do Pharma. Tu investor uskutočňuje zahraničné obchodné investície, ktoré úplne nesúvisia s jeho domácim podnikaním. Tento typ je pomerne nezvyčajný, pretože ťažkosti so založením podniku v novej krajine sú spojené s ťažkosťami preraziť na novom trhu alebo v odvetví (Trade Smart, 2022). Táto stratégia umožňuje firmám diverzifikovať svoje operácie, znižovať riziká, preskúmať rôzne obchodné príležitosti a prenikať na nové trhy. Investovaním do nesúvisiacich podnikov môžu spoločnosti využiť svoj kapitál, odborné znalosti v oblasti riadenia a technologický pokrok na vytvorenie hodnoty a posilnenie svojej globálnej prítomnosti (Five able, 2024; Ferenčíková a kol., 2013).

1.2.3. Podľa stratégie investora

TRHOVO ORIENTOVANÉ

Sú podniky, ktoré investujú v konkrétnej krajine či regióne za účelom dodávania tovaru, služby na trhy v danej krajine alebo susedných krajinách. Dovtedy musela firma produkty dovážať zo svojej materskej spoločnosti so sídlom v inej krajine a oblasti než bola časť jeho cieľového trhu. Časom však môže dôjsť k rôznym colným alebo iným prekážkam, ktoré môžu priniesť vyššie náklady na dovoz, alebo sa takýmto spôsobom možno obchádzať obchodné bariéry a obmedzenia dovozu (investor exportuje tovar do druhej krajiny za pomoci PZI v tretej krajine). Investičná firma môže napríklad vytvoriť haly, ktoré sa špecializujú na skladanie komponentov do finálneho produktu alebo môže vytvoriť maloobchody a veľkoobchody. Zriadením PZI však získa aj lepší prienik na trh, bude bližšie k odberateľom a bude môcť lepšie sledovať zmeny v spotrebiteľskom správaní alebo dopyte, tým pádom bude vedieť na ne aj rýchlejšie reagovať rozvinuté a otvorené, preto prevažuje zahraničná výroba na regionálne integrovaných trhoch (Lundan a Dunning, 2008).

ZDROJOVO ORIENTOVANÉ

Tieto podniky sú motivované investovať v zahraničí, aby získali konkrétne a špecifické zdroje vyššej kvality za nižšie náklady, ako by sa dali získať v ich domovskej krajine (ak sú v skutočnosti vôbec dostupné v ich domovskej krajine). Môže sa jednať o rôzne formy zdrojov či už o fyzické zdroje (samostatné suroviny potrebné pre výrobu), technologické procesy, personálne obsadenie, alebo aj samotné know how. Táto forma investícií je najčastejšie využívaná v ťažšom priemysle, z dôvodu, že mnohokrát je nedostatok surovín potrebných na výrobu v domácej krajine, čo má vplyv na výšku ceny. Investorovi sa viac oplatí pôsobiť v zahraničí, než na domácej pôde. Na druhej strane je čoraz viac viditeľná expanzia nadnárodných spoločností z dôvodu hľadania lacnejšej pracovnej sily. Jedná sa najmä prílev PZI do rozvojových a otvorených krajín ako sú India, Mexiko alebo Taiwan. Preto prevažuje zahraničná výroba na regionálne integrovaných trhoch (Lundan a Dunning, 2008; Stachová a kol., 2019).

ZAMERANIE NA ZVÝŠENIE EFEKTÍVNOSTI

Motiváciou investora je čo najefektívnejšie rozdeliť podnikateľské aktivity do rôznych štátov aby dosiahol medzinárodnú špecializáciu individuálnych aktivít

podieľajúcich sa na výrobe. Cieľom je dosiahnuť úspory z rozsahu, diverzifikovať riziko a zlepšiť svoju konkurencieschopnosť. Pri rozhodovaní o prieniku na zahraničný trh využíva komparatívne výhody daných štátov. Aby sa výroba usilujúca sa o efektívnosť mohla uskutočňovať, tak cezhraničné trhy musia byť dobre rozvinuté a otvorené. Preto prevažuje zahraničná výroba na regionálne integrovaných trhoch (Lundan a Dunning, 2008).

ORIENTOVANÉ NA STRATEGICKÉ AKTÍVA

Štvrtú skupinu nadnárodných podnikov tvoria tie, ktoré vytvárajú PZI zvyčajne pomocou akvizícií aktív zahraničných korporácií na presadzovanie ich dlhodobých strategických cieľov, najmä za účelom udržania alebo zvýšenia ich globálnej konkurencieschopnosti. Investičné spoločnosti zahŕňajú etablované nadnárodné spoločnosti, ktoré sledujú integrovanú globálnu alebo regionálnu stratégiu, ako aj prvých priamych zahraničných investorov, ktorí sa snažia získať prístup alebo získať nejaký druh konkurenčnej sily na neznámom trhu. Motív strategického hľadania aktív pre investora je menšie využitie špecifických nákladov alebo marketingových výhod v porovnaní s ich konkurentmi (hoci tie môžu byť niekedy dôležité) a viac pre rozšírenie výhod nadobúdajúcej firmy (Chiara Franco, 2011; Stachová, a kol., 2019).

1.3 Investičné stimuly na Slovensku

Veľká časť slovenskej ekonomiky je tvorená prílevom priamych zahraničných investícií a má dlhodobý záujem o zväčšovanie ich podielu. Slovensko má skvelé postavenie, ale taktiež je citel'ný tlak od krajín V4. Preto je dôležité, aby krajina bola lákavá pre nových investorov, ale taktiež aby si udržala dlhodobé investície na Slovensku. Jednou z foriem podpory prílevu PZI sú investičné stimuly, ktoré poskytuje každá krajina potencionálnym investorom. Na Slovensku sa o túto agendu starajú hlavne dve organizácie, to je Ministerstvo hospodárstva SR a Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu.

Investičné stimuly na Slovensku predstavujú nástroje, ktoré vláda poskytuje investorom na podporu hospodárskeho rastu a tvorby nových pracovných miest. Cieľom týchto stimulov je prilákať domácich a zahraničných investorov do rôznych oblastí hospodárstva, najmä do priemyslu, inovácií a infraštruktúry.

1.3.1. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) je kľúčovým orgánom štátnej moci zodpovedným za podporu investičných stimulov v krajine, tak ako aj za ich preverovanie a schvaľovanie. MH SR koordinuje a spravuje rôzne programy a nástroje na podporu podnikania, vytváranie nových pracovných miest, rozvoj infraštruktúry a inovácií, ktoré majú za cieľ zlepšiť konkurencieschopnosť Slovenska na medzinárodnej úrovni (MH SR, 2024a).

FORMY INVESTIČNEJ POMOCI

Dotácie na dlhodobý hmotný a nehmotný majetok sú investičné náklady, ktoré sú podporované Ministerstvom hospodárstva SR. Táto forma podpory predstavuje finančný príspevok na obstaranie majetku určeného na podnikateľské účely. Príspevok je vyplácaný ex-post, teda po splnení stanovených podmienok.

Príspevok na vytvorené nové pracovné miesta je poskytovaný v prípadoch, keď investičný zámer vedie k rastu zamestnanosti. Zastrešuje ju Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, pričom základnou podmienkou je zachovanie vytvorených pracovných miest a ich obsadenie počas minimálne piatich rokov. Príspevok sa taktiež vypláca ex-post (MH SR, 2024b; ÚPSVR, 2013).

Úľava na daniach z príjmov je najčastejšou formou podpory, ktorá sa na Slovensku využíva. Poskytovateľom je Ministerstvo financií SR (MH SR, 2024b). Podmienkou je vznik nového alebo rozšíreného pracoviska v oblasti vedy, výskumu a vývoja, pričom toto pracovisko musí fungovať minimálne päť rokov po udelení investičného stimulu. (Daňové centrum, 2024).

Prevod alebo nájom nehnuteľného majetku za hodnotu nižšiu, ako je jeho trhovú hodnotu alebo jeho cena nájmu. Najčastejšie sa vyskytuje pri opätovnom využití logistického parku alebo budovy. Poskytovateľom je vlastník nehnuteľnosti, spravidla verejný alebo samosprávny subjekt (MH SR, 2024b).

OPRÁVNENÉ PROJEKTY

Investičná pomoc môže byť poskytnutá novým ako aj etablovaným spoločnostiam, ktoré sú projektami v oblastiach priemyselnej výroby, technologických centrách, kombinovaný projekt oboch typov a centrách podnikových služieb. Každá spoločnosť je

hodnotená a posudzovaná individuálne (SARIO, 2024a).

PREVEROVANIE ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ

V roku 2023 vznikol zákon 497/2022 Z. z. o preverovaní zahraničných investícií a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým prichádza celkový mechanizmus preverovania. Vznikol za účelom ochrany bezpečnosti a verejného poriadku SR a Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Aj napriek tomu, že vnímame prichádzajúce zahraničné investície za pozitívny vplyv, tak je nutné im venovať pozornosť, aby nemali negatívny vplyv na bezpečnosť a verejný poriadok, hlavne po uplynulých udalostiach ako je COVID-19 či agresia na Ukrajine. Niektoré praktiky sú nekalé a je potrebné ich identifikovať a eliminovať (MH SR, 2023).

1.3.2. Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (ďalej len „SARIO“) je štátnou agentúrou Slovenskej republiky a spadá do pôsobnosti MH SR. SARIO bolo zriadené za účelom akcelerovania investičných a exportných potenciálov Slovenska, tak aby krajina bola atraktívnym miestom pre investorov či z domáceho alebo zahraničného prostredia, pomocou ktorých by sa z krajiny stalo technologické centrum. Aktívne sa podieľa na rozvoji konkurencieschopnosti, expanzii firiem, prílevu zahraničných investícií za účelom zvyšovania pracovných príležitostí s pridanou hodnotou a podporou podnikania v najmenej rozvinutých okresoch. Všetky služby, ktoré SARIO poskytuje sú pre príjemcov bezplatné (SARIO, 2024b).

SLUŽBY PRE NOVÝCH INVESTOROV

Hlavnou zložkou služieb poskytujúcich novým investorom je sprístupňovanie informácií, reportov, analýz o podnikateľskom prostredí, ako aj pomoc pri hľadaní vhodnej lokality a miesta pre podnikanie. Miesto pre podnikanie je vyvodené z podrobnej individuálnej analýzy, kde sa sleduje rozmiestnenie pracovnej sily, inštitúcií s ktorými môže spoločnosť spolupracovať, možných dodávateľských reťazcov alebo rozsah potrebných atribútov pre realizáciu podnikania.

Ak prejaví potenciálny investor záujem o investovanie, nasleduje ďalšia fáza spolupráce. Agentúra SARIO mu v tomto štádiu ponúka možnosť navštíviť Slovensko,

pričom zabezpečuje obhliadky vhodných lokalít a organizuje stretnutia s miestnymi podnikateľmi či zástupcami štátnych inštitúcií. V prípade pozitívneho vývoja rokovaní a dosiahnutia dohody SARIO poskytuje podporu pri získavaní investičných stimulov, zakladaní spoločnosti, ako aj pri orientácii v legislatívnych procesoch a samotnom začiatku podnikania na Slovensku.(SARIO, 2024c).

SLUŽBY PRE ETABLOVANÉ SPOLOČNOSTI

Samozrejme nie je dôležité podporovať len nových investorov, ale rozvíjať už existujúce vzťahy aby podnikateľské a technologické prostredie naďalej rástlo, prosperovalo. Už etablované spoločnosti vedia akým smerom sa chcú uberať a dokážu poskytnúť vysokú pridanú hodnotu. Práve preto aby sa spoločnosti ďalej rozširovali, tak SARIO poskytuje špecifické služby aj pre nich. Jedná sa hlavne o rozširovanie dodávateľského reťazca pomocou prepojenia dodávateľov, lokálnych technologických spoločností a poskytovateľov služieb, tak ako aj poradenstvo pri rozširovaní ich aktivít na Slovensku. Toto je možné aj vďaka prepojeniu univerzít s podnikmi, čo môže zabezpečiť rozvoj v oblasti výskumu, optimalizácii procesov a kvality pracovnej sily. V poslednej fáze ide o sieťovanie, kedy sa prepájajú nové spoločnosti s už existujúcimi spolu so samosprávami, lokálnymi partnermi, vzdelávaco-vedeckými inštitúciami (SARIO, 2024c).

1.4 Dosah PZI na krajinu

Priame zahraničné investície vo svojom význame so sebou prinášajú pozitívne aj negatívne externality, nielen pre krajinu investora ale aj pre hostiteľskú krajinu. Ich vplyv je viditeľný na miestnej, ale aj národnej úrovni. Stretávame sa s rôznymi publikáciami, ktoré skúmajú, či prílev PZI pozitívne vplýva na rozvoj ekonomiky hostiteľskej krajiny, alebo napokon ex-post prinášajú vyššie náklady a z dlhodobého hľadiska majú negatívny vplyv pre podnikateľské a investičné prostredie. Častokrát je aj táto problematika predmetom politických či ekonomických diskusií. Závety štúdií poukazujú na to, že efekty PZI pre domácu ekonomiku nie sú jednoznačné. Vplyvy PZI zo základného členenia delíme na politické, ekonomické a sociálne. Sú skúmané na úrovni makro aj mikro prostredia (Szkorpová, 2014).

1.4.1. Pozitívne dosahy

Všeobecným tvrdením býva, že PZI majú pozitívny dosah na rast ekonomiky štátu hostiteľskej krajiny. Jedným zo základných pozitívnych dopadov sa udáva vytváranie nových pracovných miest v rôznych odvetviach. Smerovaním investícií do vzdelávania a inovácií dochádza aj k zlepšeniu pracovného prostredia. Ex-pos je viditeľný vplyv aj na kvalitu pracovnej sily, ktorá pomocou správneho investovania dokáže rásť. Tým sa zvyšuje kvalifikácia zamestnancov, čo následne posilňuje konkurencieschopnosť krajiny. Výsledkom môže byť pozitívny dopad aj na konkurencieschopnosť krajiny v očiach budúcich investorov. Sprievodným javom je aj výška hrubého domáceho produktu (ďalej len „HDP“), pretože vytváraním nových pracovných miest, zvyšovaním zamestnanosti narastá dôchodok obyvateľov čím sa zvyšuje ich kúpna sila (Baláž a kol., 2010).

Pre samotné regióny sú PZI kľúčovou aktivitou, ktoré napomáhajú ich rastu na ekonomickej aj sociálnej úrovni. Z dôvodu rastúcich sa obáv o stratu investorov z dlhodobého hľadiska je pre nich veľmi dôležité udržanie investora. Pojem „After Care“ vyjadruje starostlivosť o investora, ktorý je už etablovaný a v regióne. Za týmto pojmom sa skrýva starostlivosť o investora aj po poskytnutí investície. Najčastejšie využívaným spôsobom je prepojenie investora s domácimi spoločnosťami, ktoré sa môžu stať ich subdodávateľom. Táto spolupráca je prospešná aj pre domácich podnikateľov, ktorým narastá objem odberu ich produktov, tovaru a služieb. Mnohokrát kraj ponúka aj spoluprácu s akademickým prostredím, pomocou ktorého vie investor rozvíjať svoj výskum, ale aj získavať si nových zamestnancov (Kotulič a kol., 2013).

1.4.2. Negatívne dosahy

Vplyv na podnikateľské prostredie môže byť aj negatívne. Najčastejším argumentom je podpora zo strany štátu smerujúca hlavne na PZI. Týmto vzniká vysoká podpora pre zahraničných investorov, čo vytvára zaťažené prostredie pre domáce spoločnosti. Firmy bez výhod, s nízkym kapitálom a vysokými nákladmi nedokážu konkurovať zahraničným investorom. Z pohľadu domácich podnikateľov sú nároky pre získanie stimulu od štátu nedosiahnuteľné, pretože nevedia vynaložiť stanovenú prvotnú investíciu alebo dosiahnuť očakávané ciele. Dodávateľské reťazce taktiež nie sú plnohodnotne využívané, pretože väčšie zahraničné spoločnosti si do hostiteľskej krajiny prinesú svojich dodávateľov alebo

začnú potrebné tovary dovážať. Taktiež sú samotné investičné stimuly nákladom pre štátnu pokladnicu a financovanie prúdi zo štátneho rozpočtu. Podľa množstva obyvateľov by sa dané financie vedeli využiť na prínosnejšie dotácie (Szkorupová, 2014).

Po dosiahnutí zisku investori presúvajú svoje aktíva späť do zahraničia a nevyužívajú ich na ďalší rozvoj podnikania. S vysokým prílevom PZI narastá aj závislosť na investoroch. Množstvo spoločností sa z dlhodobého hľadiska rozhodne opustiť hostiteľskú krajinu potom, čo využije ich možnosti alebo nájde priaznivejšie prostredie pre svoju podnikateľskú činnosť. Týmto krokom vznikajú chátrajúce priemyselné parky, ktoré zaberajú ornú pôdu. Odchodom investora dochádza aj k prepúšťaniu zamestnancov a opäť stúpa nezamestnanosť obyvateľov. Dochádza aj k narušeniu produkcie a poklesu HDP, čo negatívne ovplyvňuje celkový ekonomický výkon krajiny. (Kotulič a kol., 2013; Baláž a kol., 2010).

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je preskúmať súčasný stav priamych zahraničných investícií na Slovensku, identifikovať kľúčové trendy a faktory ovplyvňujúce ich vývoj a vysloviť odporúčania, pre ich nasledujúci rast. Práca poskytuje komplexný prehľad súčasného stavu PZI na Slovensku, tak ako aj možnosti jeho ďalšieho rozvoju a predpokladov do budúcnosti. Charakterizuje oblasti, na ktoré je potrebné sa zamerať, tak ako aj úspešnosť činností štátu, za účelom podpory prílevu PZI.

Pre úspešné splnenie cieľu sme si stanovili parciálne ciele, ktoré pomôžu k dosiahnutiu relevantných výsledkov, ktoré poukazujú na aktuálny stav PZI na Slovensku a možnosti ďalšieho vývoju. Pomocou hĺbkového štúdia dostupných zdrojov a ich porovnaním sme si stanovili nasledujúce parciálne ciele:

- identifikovať pôvod PZI na Slovensku a najvýznamnejších partnerov v oblasti investícií;
- zodnotiť rozloženie PZI v jednotlivých odvetviach a identifikovať najatraktívnejšie sektory pre investorov;
- porovnať prílev PZI do jednotlivých regiónov Slovenska a identifikovať faktory, ktoré ovplyvňujú spôsob prerozdelenia PZI do regiónov;
- identifikovať oblasti, kde dochádza k navyššiemu a najnižšiemu prílevu investícií, zhodnotiť možnosti rozvoja PZI;
- poskytnúť prehľad o rôznych formách podpory prítoku investícií a zhodnotiť úspešnosť uplatňovania investičných stimulov poskytovaných na Slovensku;
- charakterizovať významné projekty, ktoré vznikli v spolupráci s agentúrou SARIO a aký mali prínos pre krajinu;
- definovať problémy a výzvy spojené s prílevom PZI na Slovensko, ktoré môžu ohroziť ich aktuálny stav a perspektívu.

3 Metodika práce a metódy skúmania

V teoretickej časti bakalárskej práci sme sa venovali zbieraniu vedeckých publikácií a literatúry, ktoré nám poskytli komplexný prehľad informácií, potrebných k pochopeniu problematiky PZI na Slovensku. Ako zdroje sme prevažne použili knižné publikácie, pretože ponúkali širokospektrálnejšie pohľady na danú problematiku. Slúžili nám aj elektronické zdroje, ktoré poukazovali hlavne na dopady PZI pre spoločnosť.

V kapitole súčasný stav riešenej problematiky sme sa zamerali na teoretické výskumné metódy. Najskôr sme použili *abstrakciu*, pomocou ktorej sme vybrali základné body, ktorým sme sa chceli venovať. Následne sme použili *indukciu*, ktorou sme dospeli k všeobecným tvrdeniam, ktoré nám poskytli komplexnejší prehľad o tejto problematike.

V praktickej časti sme implementovali nadobudnuté informácie do skúmania aktuálneho stavu PZI na Slovensku. Pre dosiahnutie výsledku sme sa rozhodli využiť kvalitatívnu metodiku práce. Pri výskume sme využili sekundárne dáta vo forme štatistických údajov, odbornej literatúry, štúdií a správ národných inštitúcií a agentúr. Používali sme zdroje v elektronickej podobe. Ich zozbieraním, preštudovaním, využitím *dedukcie* a *komparácie* sme dokázali charakterizovať, vývoj a aktuálny stav PZI z rôzneho hľadiska. Najväčšie množstvo údajov sme získali z výročných správ a publikácií Ministerstva hospodárstva SR a agentúry SARIO. Informácie z roku 2024 ešte nie sú dostupné. Pre prehľadné zobrazenie sme zvolili použitie najmä grafov a tabuliek, ktoré zobrazujú potrebné skutočnosti a javy.

Dôležitou súčasťou sú aj služby, ktoré ponúka štát na podporu prílevu PZI, tie sme pomocou *kategorizácie* a *dedukcie* zhodnotili. Pre bližšie pochopenie témy sme využili *konkretizáciu*, ktorá nám jednotlivé javy priblížila na jasných príkladoch.

Pomocou získaných informácií a následnou dedukciou sme zodpovedali výskumné otázky, ktoré sme si stanovili, za účelom charakteristiky stavu PZI na Slovensku a hrozbám, ktoré môžu priniesť nečakaný jav v oblasti prílevu PZI.

- Prečo je prílev zahraničných investícií na Slovensku nerovnomerne alokovaný v rámci územia a odvetví na Slovensku?
- Ktoré formy investičných stimulov sú najčastejšie využívané v určitých krajoch Slovenskej republiky?
- Aký dosah majú zásahy štátu na získavanie zahraničných investorov?

4 Výsledky práce a diskusia

V práci sa ďalej zameriavame na priame zahraničné investície na Slovensku. Problematiku sme skúmali pomocou štatistických údajov dostupných v publikáciách MH SR, SARIO a obchodnej bilancii krajiny. V prvej podkapitole si priblížime vývoj a štruktúru PZI na Slovensku z pohľadu geografického, sektorového a realizačného členenia. Na základe toho sme vedeli vyhodnotiť pôvod, odvetvie a miesto realizácií PZI, čo sme ďalej použili v našom závere a odporúčaní.

Slovenská republika má dlhodobý záujem o zvyšovanie miery PZI a práve za týmto účelom vznikli investičné stimuly, ktoré spadajú pod činnosť Ministerstva hospodárstva, taktiež agentúra SARIO tak, ako aj samostatné oddelenie na Ministerstve zahraničných vecí. V ďalšej podkapitole sme skúmali úspešnosť pri plnení ich cieľov. Charakterizovali sme aj najvýznamnejšie investície za posledné obdobie a veľkosť poskytnutých investičných stimulov, či ich prínos pre štát a obyvateľstvo.

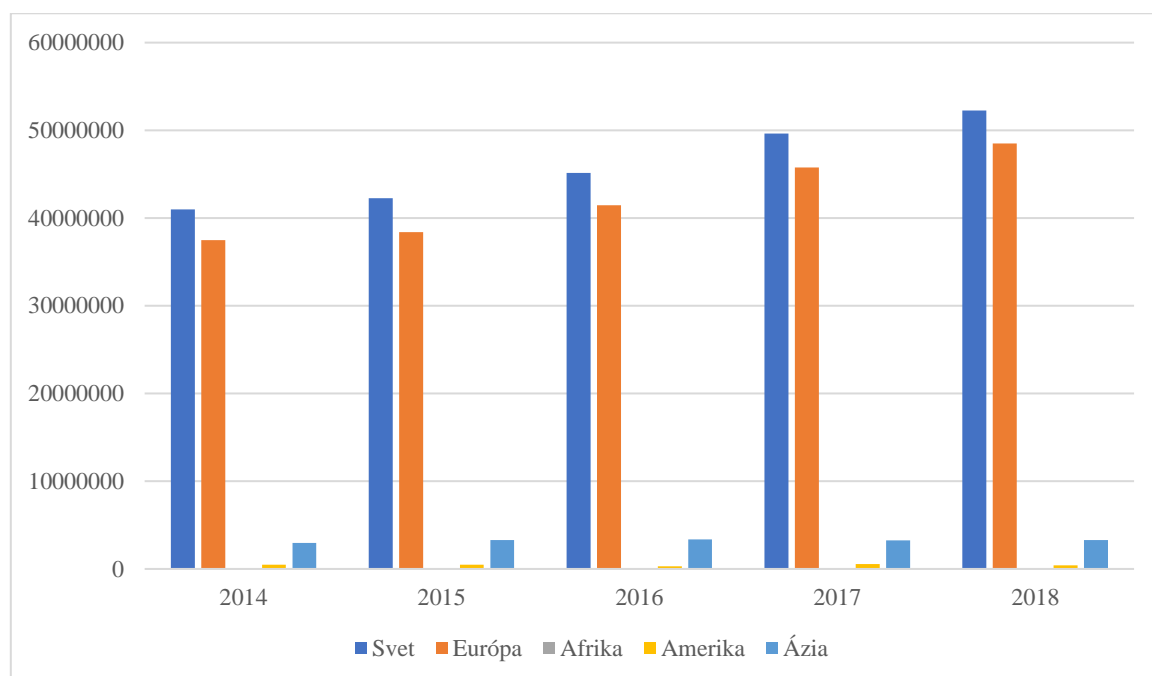
4.1 Vývoj a štruktúra PZI na Slovensku

V nasledujúcej kapitole sa budeme venovať vývoju a štruktúre priamych zahraničných investícií, ktoré prenikli na Slovensko v horizonte posledných 10 rokov, v rozmedzí rokov 2014 až 2023. Vývoj je skúmaný z pohľadu celkového prílevu PZI zo sveta a zo samostatných geografických regiónov a svetadielov v sledovanom období. Štruktúru PZI budeme skúmať na základe troch členení. Štruktúra bude poukazovať na prílev PZI podľa pôvodu krajiny investora a teda z ktorej krajiny investícia plynie. Následne samostatného odvetvia na ktoré sa investícia zameriava, ktorý typ priemyslu či služby rozvíja. Okrem spomínaných rozdelení je nevyhnutné poznať, kam investícia smeruje z geografického hľadiska. V ktorých krajoch a okresoch vidíme najvyšší prílev PZI a v ktorých naopak najmenší. Tejto problematike sa budeme naďalej venovať aj v ďalšej podkapitole. Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) zverejnila komplexné údaje len po rok 2022, dáta z roku 2023 nie sú kompletné a sú uvedené len ako priebežné, za rok 2024 ešte nie sú údaje uvedené. Preto sme zvolili zhodnotenie dát v rozsahu rokov 2014 – 2023. Tým nám v budúcnosti vzniká priestor na ďalšie skúmanie tejto problematiky. Všetky hodnoty sú uvádzané v jednotke tisíc EUR.

4.1.1 Prílev PZI na Slovensko podľa pôvodu krajiny investora

Ako prvé sme sa rozhodli zamerať na pôvod PZI z geografického hľadiska. Najskôr podľa svetadielov a následne podľa krajín v Európe. Na základe údajov je vidieť, s ktorými krajinami má Slovensko hlbšiu spoluprácu. Grafy znázorňujú dôležitosť medzinárodného prepojenia a rozmanitosť prílevu PZI v rôznych časových sledoch. Pre detailnejšie zobrazenie sme využili stĺpcovú formu grafu, pomocou ktorého môžeme vidieť pomer PZI nielen z hľadiska geografického rozmedzia ale aj vývoj prílevu PZI za posledné roky.

Graf 1 Vývoj prílevu PZI na Slovensku podľa geografických zón (tis. EUR, 2014-2018)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025)

Graf č. 1 znázorňuje, že prílev PZI má viditeľne rastúci charakter. V roku 2014 sa investície pohybovali vo výške takmer 41 mld. EUR. Každým ďalším rokom sa nárast zrýchľoval a za rok 2018 sme postrehli prílev vo výške 52 mld. EUR. Hodnoty v ostatných rokoch sa pohybujú v tomto rozhraní, kedy sa každým rokom hodnota zvýšila minimálne v priemere o 2,5 mld. EUR v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

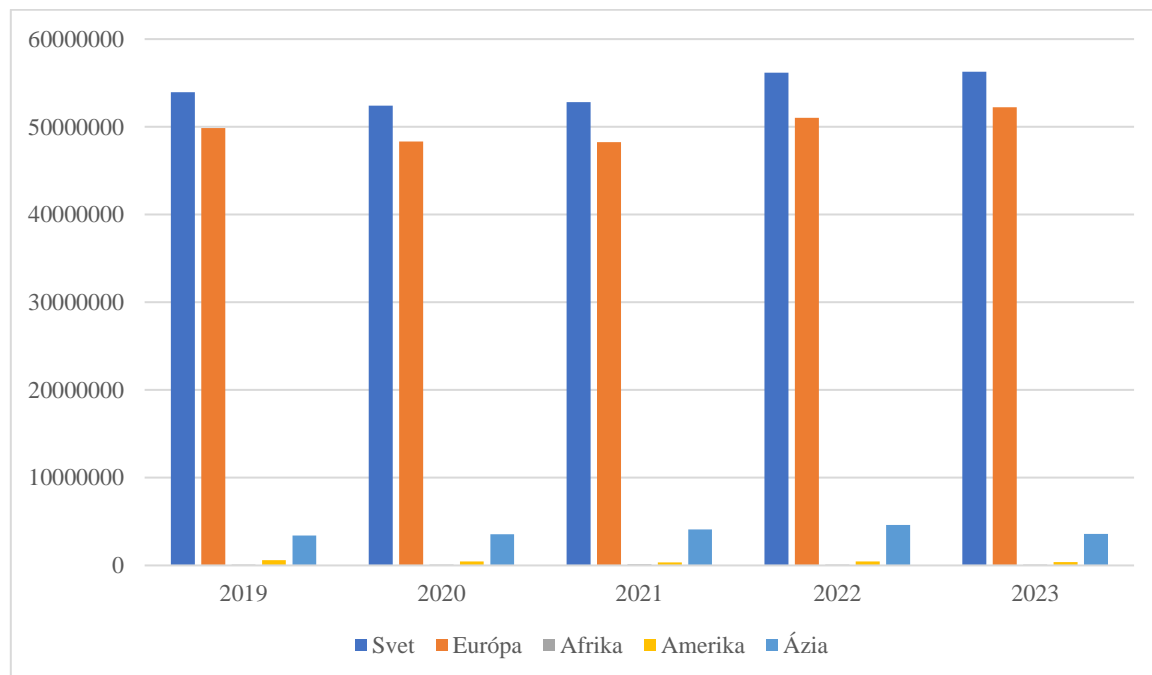
Po vstupe do EÚ a vytvorením viacerých spoluprác medzi krajinami sa prirodzene zvýšil podiel PZI. Ako ďalší aspekt môžeme uviesť zavedenie eura, ako meny Slovenskej

republiky. Toto uľahčilo obchodovanie a aj príchod zahraničných firiem na územie Slovenska. Pomocou nových politik sa zlepšila aj úroveň obyvateľstva, infraštruktúry či ekonomiky štátu. Tak sa Slovenská republika stala lukratívnejšou v porovnaní s ostatnými susediacimi krajinami a jej konkurencieschopnosť sa zvýšila. Úzka spolupráca medzi krajinami Európy sa prejavuje aj na viditeľnej výške viac ako 90% podielu PZI práve z tejto zóny. Práve preto je pre nás dôležité udržiavať priaznivé vzťahy z týmito krajinami a naďalej upevňovať spoluprácu.

Ostatné svetadiely vykazujú kolísavé hodnoty. Zatiaľ čo investície z Afriky majú najvyššiu hodnotu 46,4 mil. EUR v roku 2018, tak v Amerike môžeme ako najsilnejšie obdobie označiť rok 2017, kedy sa tok finančných prostriedkov do PZI vyšplhal do výšky 560 mil. EUR a v Ázii za rok 2016 vo výške 3,352 mld. EUR. Z Ameriky v roku 2016 prúdilo najmenšie množstvo PZI a to o 26 mil. EUR menej než v roku 2017. V týchto rokoch nebola ešte spolupráca s krajinami mimo Európy taká rozvinutá. Avšak každým rokom môžeme sledovať jemný nárast spolupráce, ktorý sa aj naďalej rozvíja či už vďaka zlepšujúcej sa stabilite a lukrativity našej krajiny, alebo novým technológiám, ktoré uľahčujú medzinárodný obchod.

Graf 2 sme venovali rovnakému skúmaniu, ale v období rokov 2019 - 2023

Graf 2 Vývoj prílevu PZI na Slovensku podľa geografických zón (tis. EUR, 2019-2023)

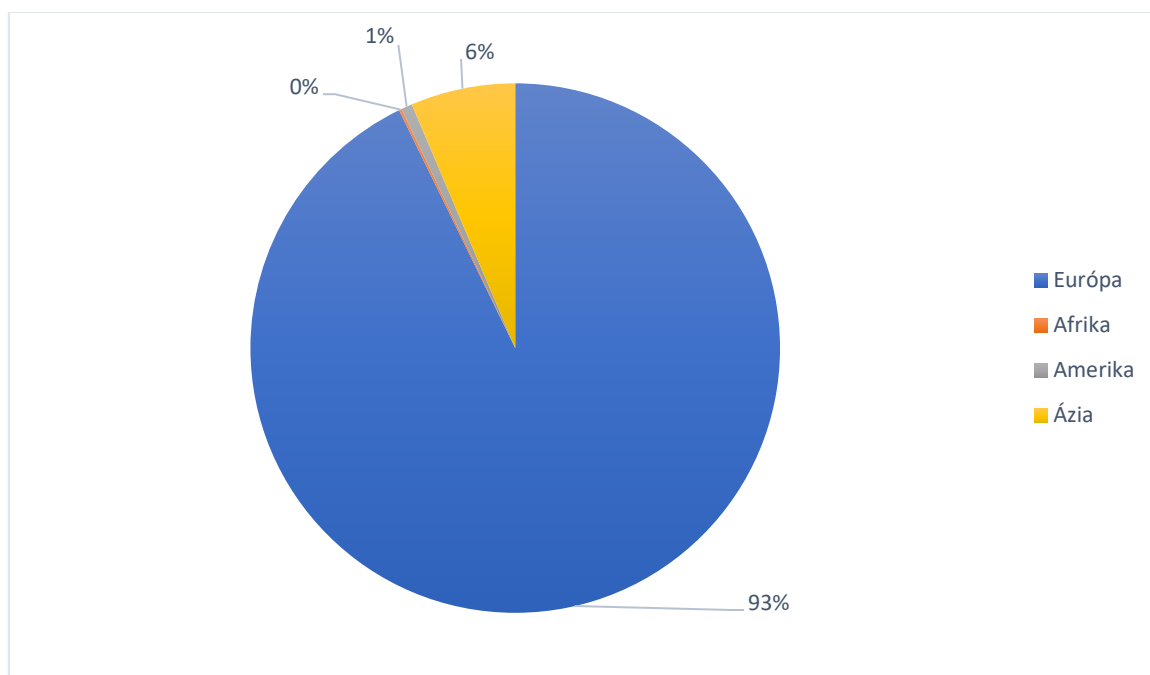
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025):

Podľa grafu č. 2 je jasne viditeľné, že z dlhodobého horizontu má vývoj prílevu PZI aj naďalej stúpajúci trend. Ako hlavným dôvodom môže byť zavedenie nových politík podporujúcich spoluprácu medzi krajinami Európy a zvyšku sveta. Okrem miernych výkyvov v roku 2020 a 2021, kedy sme zaznamenali pokles o 1,5 mld. EUR oproti roku 2019 sa zo svetového hľadiska prílev PZI pohybuje priemerne vo výške 54-56 mil. EUR a od roku 2021 je každoročné obdobie rastúce. Roky 2020 a 2021 sa vyznačovali obdobím pandémie, čo nie len spomalilo ekonomický rast ale aj rozvoj PZI medzi všetkými krajinami sveta. Po období pandémie sa však opäť medzinárodný obchod, spolupráce a ekonomiky začali rozvíjať.

Z hľadiska samotných svetadielov si prvenstvo a aj rast udržali krajiny Európy. Ostatné svetadiely však vykazujú nestabilné hodnoty a ich postup sa nedá opísať ako kontinuálne rastúci. Zatiaľ čo z Európy bol najnižší prílev 482 mld. EUR, tak z Afriky sme zaznamenali veľký nárast z priemerných 78 mil. EUR na 1 165 mil. EUR. Do popredia sa nedostávajú len investície z Európy, ale taktiež narastá aj podiel PZI z Ázie. Zatiaľ čo pri všetkých krajinách je viditeľný nárast v roku 2023 oproti roku 2019, tak Amerika sleduje najväčšie výkyvy v hodnotách a teda vidíme opozitný jav. V roku 2019 sme zaznamenali PZI vo výške 600,7 mil. EUR a v roku 2023 379,5 mil. EUR. Amerika za posledné obdobie zmenila svoju zahraničnú politiku, čo malo dopad aj pre spoločnosti, a teda aj na samotné PZI z tohto geografického celku. Slovensko začalo čoraz viac spolupracovať so spoločnosťami z Ázijských krajín. Taktiež aj z Afrických, čo však nie je úplne dlhodobo udržateľné, pretože sa krajiny tohto svetadielu radia medzi nestabilné. Ale aj napriek tomu to zaradujeme k pozitívnym ukazovateľom, pretože aj toto prepojenie a spolupráca môže mať pozitívny dopad tak ako aj pre krajiny Afriky, tak aj pre nás.

V predchádzajúcich grafoch bol zobrazený vývoj aj štruktúra PZI podľa geografického členenia. Chceli sme poukázať hlavne na stúpajúci trend v oblasti prílevu PZI a zdôrazniť výkyvy v raste, ktoré je potrebné sledovať a definovať ich pôvod. Pre priblíženie aktuálneho stavu PZI sme zvolili ďalší graf, ktorý zobrazuje pôvod PZI v roku 2023. Rozdiely medzi svetadielmi sú viditeľnejšie zobrazené a dokážeme lepšie charakterizovať aktuálnu situáciu z pohľadu krajiny pôvodu investora. Vďaka tomu charakterizujeme hĺbku spolupráce a otvorenosti Slovenska s ostatnými svetadielmi. V tomto prípade sme využili koláčový graf v ktorom je znázornená aj výška prílevu PZI z daného regiónu (NBS, 2025).

Graf 3 Podiel prílevu PZI zo svetadielov do Slovenska v roku 2023

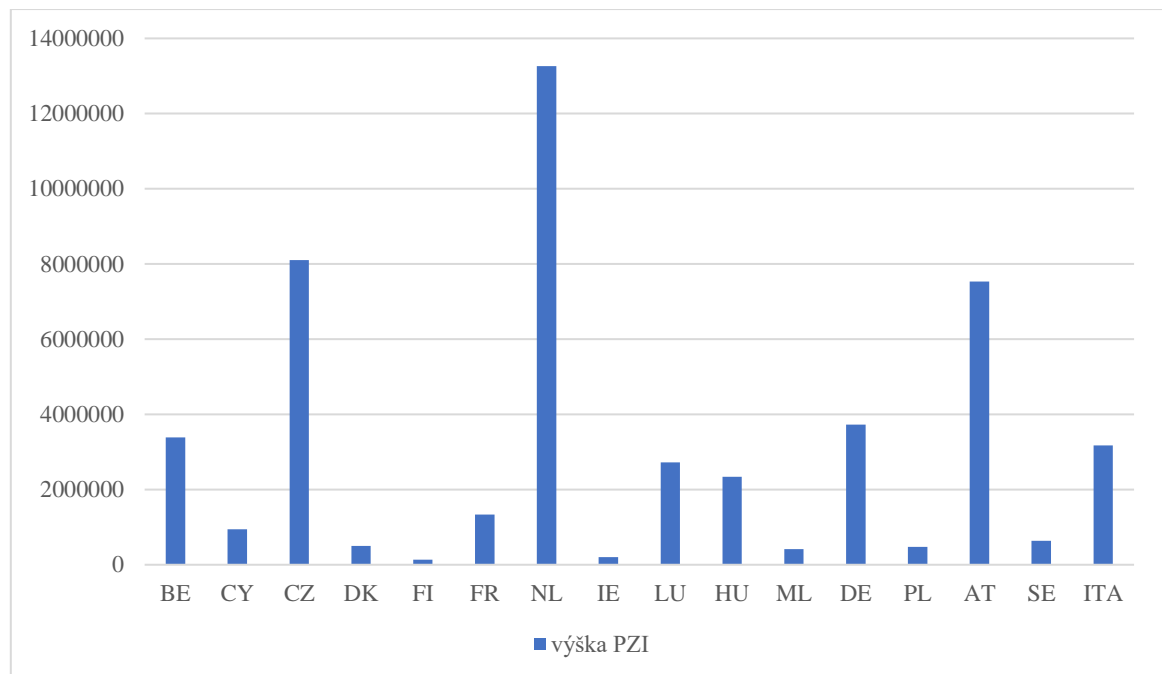
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025): <https://nbs.sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie/>

Tak, ako sme mohli vidieť aj v predchádzajúcich grafoch, tak graf č. 3 nás utvrdil v tom, že najväčší podiel na príleve PZI majú krajiny Európy. Je to prirodzený jav, ktorý je podporovaný dohodami, spolupracami, spoločnými politikami, stabilitou, ale aj geografickou polohou, životnou úrovňou či spoločnosťou v daných krajinách. Výška 52 mld. EUR vyjadruje 93% podiel Európskych štátov na príleve PZI do našej krajiny. Následne na druhej priečke je Ázia, ktorá disponuje hodnotou 3,5 mld. EUR, čo môžeme opísať ako aj 6% podiel. Afrika a Amerika však už nevykazujú také vysoké hodnoty. Z Ameriky prúdia investície vo výške 379,5 mil EUR čo predstavuje bežmála 1% podiel a Afrika sa vyznačuje najmenším podielom pod 1%, presnejšie 93 mil. EUR. Výška investícií ostatných svetadielov naďalej stúpa, čo aj napriek tomu nemá veľký dopad na celkový podiel, pretože sa tieto hodnoty nepohybujú v takých vysokých číslach ako v prípade Európy. Prirodzene budú Európske krajiny dlhodobo na prvej priečke s obrovským rozdielom od ostatných. Avšak jedná sa o pozitívny jav, ktorý je potrebné udržať, aby PZI boli diverzifikované nielen z pohľadu sektorov ale aj geografického pôvodu. Na základe toho môžu byť investície stabilnejšie, rôznorodejšie a dlhodobejšie udržateľné.

Okrem svetového hľadiska sme sa rozhodli preskúmať geografickú štruktúru prílevu

PZI aj na základe pôvodu z krajín Európskej únie. Vzhľadom na to, že je častokrát spomínané, že práve s týmito krajinami vedíme najväčšiu vzájomnú spoluprácu a pomoc, tak by to malo mať dopad aj na prílev PZI z tohto zoskupenia. Pre jednoduché a prehľadné zobrazenie sme vybrali stĺpcový graf, v ktorom sú znázornené hodnoty v jednotke tisíc EUR. Sledované obdobie sme skrátili len na rok 2023, aby sme čo najlepšie opísali aktuálnu situáciu. Národná banka Slovenska však neposkytuje informácie o všetkých krajinách EÚ, vzhľadom na to nie sú v grafe zobrazené údaje o všetkých krajinách, ale len tých, ktorých hodnoty boli dostupné (NBS, 2025).

Graf 4 Výška PZI prúdiacich z krajín EÚ za rok 2023 (tis. EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025): <https://nbs.sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie/>

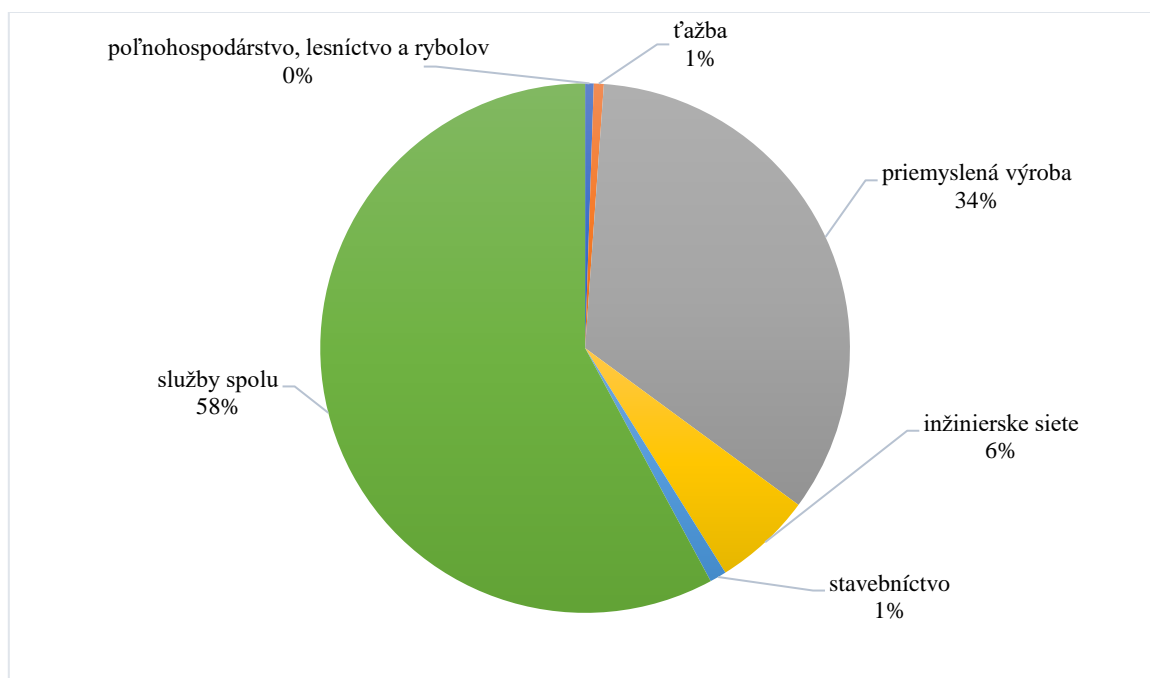
Pomocou grafu č. 4 sú jasne viditeľné rozdiely vo výške prílevu PZI z daných krajín. Graf by sme vedeli rozdeliť na 4 časti. Prvú skupinu krajín s najnižším množstvom investícií expandovaných na Slovensko ohraničujú hodnoty od 134 mil. EUR, ktorými disponuje Fínsko a skupinu uzatvára Cyprus, z ktorého prúdia investície vo výške 940,4 mil. EUR. Sú to pomerne vzdialené hodnoty, ale vzhľadom na ostatné krajiny sú to zanedbateľnejšie rozdiely, pretože výška financií nie je taká vysoká ako pri iných krajinách. Do druhej skupiny patria krajiny, z ktorých prúdili investície do PZI smerujúcich na Slovensko v rozmedzí 2,3

mld. EUR až 3,7 mld. EUR. Na chvoste v tejto kategórii je Maďarsko, ktoré dosiahlo túto výšku vďaka zvýšeniu PZI vo výške 1,2 mld. EUR, naopak najväčšie financie prúdia z Nemecka. Tento údaj je pomerne prekvapujúci, pretože bolo očakávané, že z Nemecka bude najväčší prílev PZI, práve vďaka automobilkám a sektorom, ktoré podporujú túto produkciu. Ale ako je znázornené, nie je to tak a Nemecko je na 4. pozícii. Rakúske spoločnosti prispievajú investíciami vo výške 7,5 mld. EUR a o takmer 600 mil. EUR viac prispievajú spoločnosti pôvodom z Českej republiky. Jeden z najvýznamnejších uzavretých projektov je aj projekt medzi SARIO a Rakúskou spoločnosťou Erste Digital, ktorá prináša investíciu s pridanou hodnotou do Košíc a to v oblasti vývoja IT riešení. Jedná sa o susedné krajiny, s ktorými máme veľmi úzko prepojené vzťahy. Množstvo spoločností z týchto štátov smeruje zákaznícke centrá, softvérové dcérske spoločnosti, technologické centrá práve do našej krajiny. Nepresúvajú celú svoju činnosť, ale časť z nej, vďaka čomu firma získava úspory z rozsahu a my investície s pridanou hodnotou. Najväčší obnos financií do PZI smerovali z Holandska, jedná sa o finančné prostriedky vo výške 1,3 mld. EUR. Týmito výsledkami ďaleko preyšuje aj prítok PZI zo susedných krajín. Najvýznamnejším investorom z tejto krajiny bola spoločnosť BDR Therma, ktorá investuje v Prešovskom kraji 60 miliónov do výroby v oblasti zásobníkov tepelnej vody a tepelných čerpadel. Má sa jednať o dlhodobú spoluprácu, ktorá prinesie aj množstvo pracovných miest (NBS, 2025; SARIO, 2025).

4.1.2 Prílev PZI na Slovensko podľa odvetvového smerovania

V nasledujúcej podkapitole sa budeme venovať odvetvovému smerovaniu PZI v roku 2022. Dlhodobu je Slovensko vnímané ako lákavá krajina pre investície v priemyselnej výrobe a to hlavne v automobilovom priemysle. Avšak toto smerovanie nie je najlepšou voľbou pre dlhodobý rozvoj a rast PZI. Dôležitá je diverzifikácia, pretože sa pomocou nej znižuje riziko a závislosť na jednom type produkcie. Pri zameraní na jedno konkrétne odvetvie môže spôsobiť komplikácie v čase krízy, alebo iných globálnych problémoch. Za posledné obdobie sa smerovanie krajiny zmenilo a PZI sa vyskytujú vo vyšších podieloch v rôznych oblastiach priemyslu, technológií či služieb. Na tento jav poukazuje aj nasledujúci graf č. 5. Zvolili sme koláčový graf, ktorý znázorňuje podiel prílevu PZI v danom odvetví za rok 2022. Informácie z roku 2023 a 2024 ešte nie sú kompletne.

Graf 5 Prílev PZI na Slovensko podľa odvetvia (2022)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025): <https://nbs.sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie/>

Na základe analýzy dostupných zdrojov sme identifikovali sektory prúdenia PZI a znázornili sme ich v grafe č. 5. V roku 2022 smeroval najväčší objem investícií vo výške 58% do sektoru služieb. Táto skutočnosť nám vyvrátila dlhodobu zakotvenú smerovosť PZI do priemyselnej výroby, ktorá bola najväčším prijímateľom investícií v predchádzajúcich obdobiach. V roku 2022 tvorila 34% z celkového prílevu PZI. Môžeme to odôvodniť viacerými faktormi. V minulosti na Slovensko prichádzali veľkí investori, ktorí vytvárali priemyselné parky pre výrobu automobilov, komponentov, vodičov a iných výrobkov. Zmena nastala pri investovaní do klientskych centier, vývoja, technológií a výskumu. Najčastejšie je sektor služieb rozvíjaný v okolí Bratislavského kraja, kam presunulo množstvo spoločností svoje call centrá, IT centrá a výskumné, či vývojové strediská. Jedná sa o pozitívnu zmenu, pretože sú PZI viac diverzifikované a rozvíjajú sektor s vyššou pridanou hodnotou. Taktiež spoločnosti, ktoré prvotne prišli s investíciou s cieľom vybudovať svoju priemyselnú výrobu naďalej pokračujú v rozširovaní svojich činností a investícií aj na ostatné zložky podnikania.

Inžinierske siete zoskupujú dodávky elektriny, vody, plynu, studeného vzduchu a služieb s tým spojené. Tento sektor zastáva tretiu pozíciu a to vo výške 6% prílevu PZI

v rámci odvetví. Tretia pozícia je dlhodobo udržiavaná z hľadiska neustálej potreby inžinierskych sietí pre spoločnosti, ale aj domácnosti. Avšak tento sektor je na Slovensku už pomerne rozvinutý a tak investor nie je nútený poskytovať investíciu do tejto oblasti, ale zamerať sa na inú štruktúru. Najmenej financií z PZI prúdi do sektoru nehnuteľností, ťažby, poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu. Hodnoty sa pohybujú okolo 1% a z dlhodobého hľadiska sa tento podiel nemení. Spomínané odvetvia sú zaujímavé hlavne pre domáce spoločnosti, ktoré pokrývajú najväčšie množstvo investícií, tak ako aj produkcií. Zvlášť čo sa týka poľnohospodárstva, tak tu je veľký záujem zo strany obyvateľov o domácu produkciu, ktorú pokrývajú domáci hospodári a producenti. Má to však pozitívny dopad pre domácich podnikateľov.

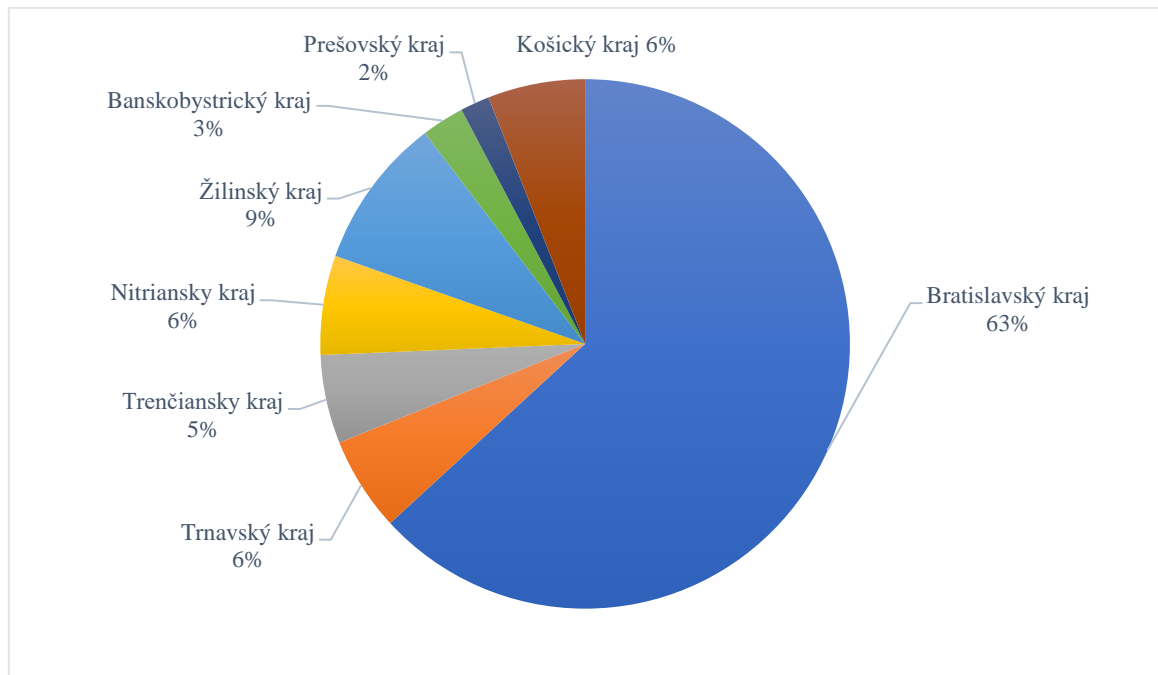
Štát aktuálne a aj v budúcnosti má v záujme podporovať predovšetkým investície s pridanou hodnotou. To znamená, že investícia neprináša len finančný výnos, alebo splnenie základných cieľov, ale vytvára aj ďalšie pozitívne efekty pre spoločnosť, životné prostredie či ekonomiku. Spoločnosť by mala tak prispievať k udržateľnému rozvoju, ktorý bude prosperovať. Do tejto skupiny patria investície do priemyslu 4.0, ktorý prináša transformáciu na efektívnejšiu produkciu za pomoci technologických inovácií. Taktiež priemysel 5.0, ktorý prináša automatizáciu, robotizáciu a posúva technologický vývoj na ďalšiu úroveň. Vďaka nemu sa zvýši efektivita ale aj zmení pracovné prostredie pre zamestnancov, čo by malo viesť k rastu pridanej hodnoty pre obyvateľov. Pridanú hodnotu prinášajú aj investori, ktorí dbajú na pozitívny spoločenský a environmentálny dopad. Či z hľadiska budovania kvalitných pracovných miest, ktoré sú stabilné a rozvíjajú zamestnancov, alebo sa zameriava na znižovanie uhlíkovej stopy, alebo iných environmentálnych trendov. Hovoríme hlavne o udržateľných investíciách, ktoré podporia aj cirkulárnu ekonomiku a prinesú pozitívnu zmenu do spoločnosti. Ako príklad môžeme spomenúť investície do vzdelávania, vývoja, ekológie, obnoviteľných zdrojov či technológií. Jedným z ďalších cieľov firiem s pridanou hodnotou je aj stať sa spoločensky zodpovedným podnikom. Taktiež sa štát zameriava aj na sektor služieb a to hlavne v oblasti IT, technológií, vývojových centier (NBS, 2025).

4.1.3 Prílev PZI na Slovensko podľa realizácie v krajoch

V tejto kapitole sme vybrali skúmanie prílevu PZI podľa realizácie v krajoch. To znamená, do akých krajov investície prúdili a boli realizované. Na základe toho vieme vyvodit', ktoré oblasti sú pre investorov najlukratívnejšie a na ktoré je potrebné sa z pohľadu

štátu zamerať, aby sme zlepšili ich konkurencieschopnosť oproti iným oblastiam. Pre toto zobrazenie sme zvolili koláčový graf, vďaka ktorému presne vidíme prúdenie PZI do rôznych krajov. Dáta sú spracované z roku 2022.

Graf 6 Prílev PZI do krajov Slovenskej republiky (2022)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS (2025): <https://nbs.sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie/>

Graf č. 6 nám jasne poukazuje na to, že do Bratislavského kraju plynie stále najväčšie množstvo PZI spomedzi všetkých krajov Slovenska a to viac ako polovica celkového prílevu PZI vo výške 35,5 mil. EUR. Môže to byť dôsledkom situovania kvalitnej pracovnej sily, výskumných alebo vývojových centier. Avšak aj lokalitou tohto kraju, čo prináša najjednoduchšie prepojenie s ostatnými krajinami alebo nížinami, ktoré sú vhodné na výstavu priemyselných parkov. Samotné hlavné mesto je sídlom viacerých veľkých spoločností, pohybuje sa tu veľké množstvo obyvateľov, a teda pracovnej sily, alebo študentov, ktorí sú dôležití hlavne pre startupy alebo rozvíjajúce firmy zaradené do IT sektora. V okolí Bratislavy sídlia aj dlhoroční investori, a teda už veľké etablované spoločnosti, ktoré stále prinášajú najväčší obnos investícií, aj táto skutočnosť má vplyv pri hodnotení objemu investícií v krajoch SR. Taktiež tu je najvyšší podiel sektoru služieb alebo podnikov s pridanou hodnotou.

Vzďaľovaním sa od Bratislavského kraju nastáva pokles podielu PZI. Dlhodobým cieľom MH SR a agentúry SARIO je zvyšovanie záujmu investorov a poskytnutie PZI v iných krajoch. Za posledné roky sledujeme nárast investícií v ostatných častiach SR. Práve z dôvodu motivácii zo strany štátu vo forme investičných stimulov alebo iných činností, ale aj trendu prirodzene rozvíjajúcich krajov SR. Jedným z ukazovateľov môže byť aj nárast pracovnej sily v produktívnom veku alebo s vyššou kvalifikáciou. V minulosti to spomalilo rast južného a východného Slovenska, ale práve vďaka tomuto a taktiež rozvíjajúcej sa infraštruktúry sú aj tieto kraje lukratívnejšie pre nových investorov.

Spomedzi ostatných krajov prijal Žilinský kraj najväčší objem PZI a to vo výške 9%. V roku 2022. Jedným z najvýznamnejších investorov v tomto kraji na rok 2022 bola spoločnosť HOVAL, pôvodom z Lichtenštajnska. Táto spolupráca je pomerne neočakávaná, pretože z tejto krajiny neprijímame veľké množstvo PZI. Avšak spoločnosť spadá aj pod Rakúsko a tak sa rozhodli zriadiť výrobu tepelných čerpadiel a ich vývoj v obci Istené. O tretiu pozíciu sa delí Nitriansky, Košický a Trnavský kraj s rovnakým pomerom vo výške 6% a s miernym rozdielom Trenčiansky kraj, kam spadá 5% PZI. V tomto roku začala aj práca na projekte spojená so spoločnosťou Volvo, ktorej investícia bude prúdiť do Košického kraja. Stane sa tak najvýznamnejšou investíciou za posledné obdobie.

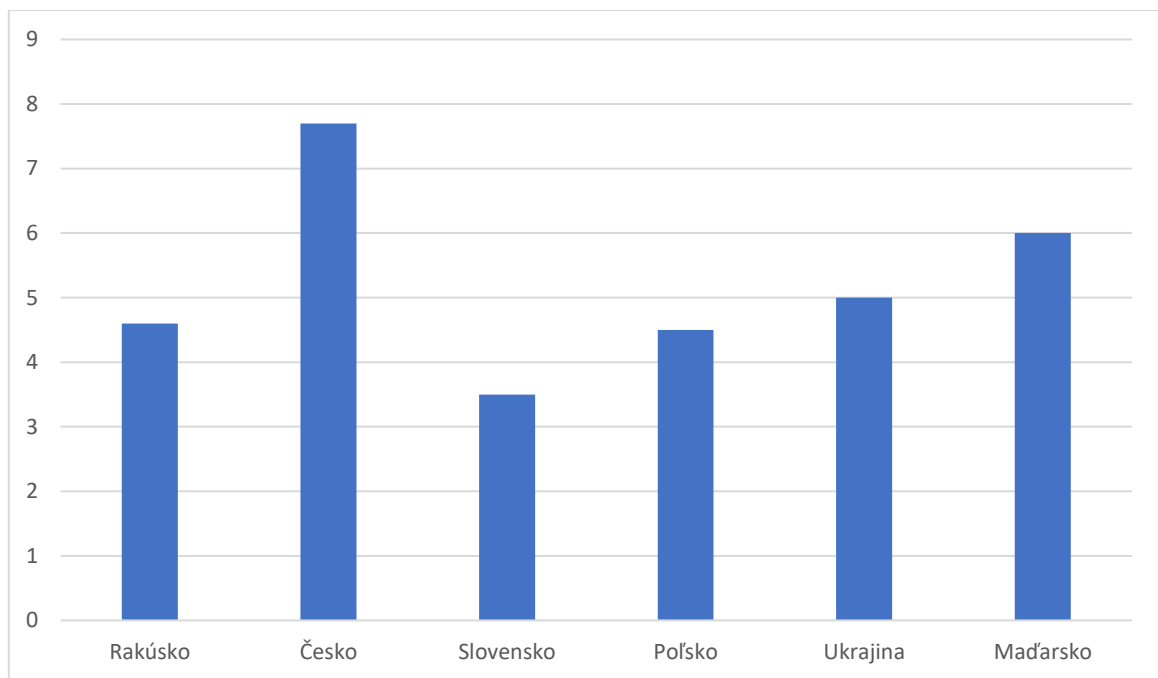
Na posledné priečky spadol Banskobystrický kraj, kam prúdia 3% PZI a Prešovský kraj, kde sú zvyšné 2%. Banskobystrický kraj bol lukratívny pred pandémiou. Po nej sa zameralo na rozvíjanie ostatných krajov. V tomto kraji sídlia väčšinou už etablované spoločnosti, alebo ako investori vystupujú menšie spoločnosti, ktoré neposkytujú PZI v takej výške, aby dokázali konkurovať ostatným, čo sa odráža na štatistikách. Avšak po dostavaní diaľnice, sa juh Slovenska môže opäť stať lákavým pre nových investorov. Prešovský kraj zastupuje najnižšiu pozíciu. Mohli by sme to odôvodniť geografickou polohou. V tejto oblasti nie je dostatočne rozvinutá infraštruktúra, aj napriek tomu, že je táto situácia v štádiu riešenia, tak výstavba nových prepojení je náročná. Taktiež je obyvateľstvo tohto kraja málo situované v mestách. V Prešovskom kraji sa nachádza množstvo obcí a toto územie je hlavne dovolenkovou destináciou. Množstvo obyvateľstva sem prichádza len sezónne a prácu majú na inom mieste. To má vplyv na kúpnu silu obyvateľstva a aj množstvo pracovnej sily. Značné množstvo obyvateľstva pracuje v hotelierstve, poľnohospodárstve a v iných sezónnych zamestnaniach. Sú očakávané pozitívne zmeny, hlavne z dôvodu predpokladu návratu pracovnej sily do tejto oblasti, taktiež budovanie nových cestných prepojení a zameranie sa na poskytovanie investičnej pomoci zameranej na toto územie (NBS, 2025;

SARIO 2025).

4.2 Porovnanie prílevu PZI so susednými krajinami SR

V nasledujúcej kapitole sme pre priblíženie aktuálnej situácie zvolili porovnanie prílevu PZI na Slovensku a ostatných susedných krajín. Získané informácie nám ponúkli prehľad o tom, aká situácia je na Slovensku, ktoré krajiny sú viac lukratívne pre investorov a v čo by ich malo Slovensko nasledovať, aby bolo konkurencieschopnejšie. Pre zobrazenie hodnôt sme zvolili stĺpcové grafy, ktoré v jednotke mld. EUR vyjadrujú výšku prílevu PZI do vybraných krajín. Skúmaným obdobím je rok 2023, pretože z tohto roku máme dostupné informácie o každej krajine.

Graf 7 Porovnanie výšky PZI medzi susediacimi krajinami SR (2023, mld. EUR)

Zdroj: vlasné spracovanie podľa údajov Tradeclub 2023:

<https://www.tradeclub.standardbank.com/portal/en/market-potential/slovakia/investment>

Informácie, ktoré sme získali poskytli nový pohľad na situáciu v oblasti PZI. Spoločnosť má dojem, že Slovensko má dostatok, niekedy až nadmerné množstvo zahraničných investorov, avšak graf poukazuje na opačný jav. Spomedzi susediacich štátov Slovensko vykazuje najnižšie hodnoty prílevu PZI. Naopak graf č. 7 poukazuje na to, že

Česká republika sa vyznačuje dlhodobým prvenstvom v tejto oblasti, dokonca je na najvyšších priečkach aj v porovnaní so svetom. Môže za to hlavne veľký prílev PZI pred rokom 2020. Krajina začala dbať na poskytovanie investičných stimulov, zamerala sa na rozvoj vzdelania aj infraštruktúry, čo vzbudilo záujem v očiach investorov. Krajina tak dokázala získať väčších investorov, ktorí sa s postupom času rozhodli nevracať zisk späť do domácej krajiny, ale ponechali ho v hostiteľskej krajine, čo malo za dôsledok opätovné investovanie zisku a následný rozvoj podnikania, ekonomiky aj spoločnosti. Pri úspešnosti investorov a ich dlhodobému udržaniu sa stali pomerne stabilnou krajinou v tejto oblasti. Táto skutočnosť motivuje nových investorov zväziť vstup do tohto regiónu. Je to veľkou konkurenčnou výhodou voči ostatným štátom.

Maďarsko zastáva druhú priečku. Je našim najčastejším konkurentom pri získavaní PZI. Práve z toho dôvodu, že geograficky sme si veľmi blízke krajiny. Majú však lepšiu infraštruktúru na hlavných ťahoch. Väčšina PZI prúdi do väčších miest, čo vytvára pre krajinu problém, pretože je nerovnomerná alokácia PZI a obyvateľstvo je rozdelené na vrstvy, niektoré časti štátu sú ekonomicky veľmi pozadu. Aktuálna politická situácia, však prináša otázku, či aj naďalej bude Maďarsko lákavé pre investorov.

Poľsko a Ukrajina sú si pomerne podobné. Pred vypuknutím vojny boli obe podobne konkurencieschopné, avšak aktuálne dianie spomalilo ich ekonomický aj hospodársky vývoj, čo ovplyvnilo aj investorov. Poznačená ekonomika a zničené územie bude mať dlhodobý negatívny vplyv pre prílev PZI. Avšak etablované spoločnosti vyjadrili podporu a záujem naďalej zotrvať na tomto území, ak konflikt skončí. Prognózy poukazujú na to, že po ukončení konfliktu by podiel PZI mohol rásť, pretože sa postupne bude zvyšovať úroveň obyvateľstva a majú výborné prostredie pre poľnohospodárstvo a výstavbu väčších výrobných hál.

Rakúsko bolo dlhodobo zaujímavé pre investorov, avšak krajina hospodársky veľmi vzrástla, pracovná sila je príliš drahá a prekvalifikovaná. Za posledné obdobie sme zaznamenali pokles prílevu PZI. Avšak rozvíjajú sa ich spoločnosti a práve oni poskytujú PZI ostatným krajinám. Aj Slovensko má niekoľko investorov pôvodom z tejto krajiny, hlavne v Bratislavskom kraji.

Všetky krajiny sú pomerne podobné v určitých oblastiach, práve preto je dôležité zamerať sa na konkurencieschopnosť a poznať silné stránky nášho štátu. Taktiež je dôležité správne pracovať s financiami a využívať ich na rozvíjanie oblastí, ktoré sú pre investora rozhodujúcim faktorom pri výbere miesta (Tradeclub, 2025).

4.3 Investičné stimuly na Slovensku

V teoretickej časti sme predstavili formy investičných stimulov, ktoré ponúka štát zahraničným investorom. Je to spôsob, akým krajina dokáže investora prilákať a zjednodušiť im prienik alebo fungovanie na území hostiteľskej krajiny. Tento vplyv využívajú takmer všetky krajiny a stáva sa konkurenčnou silou.

Podľa dostupných informácií z výročnej správy MH SR bolo za rok 2023 poskytnutých investičných stimulov vo forme dotácie na dlhodobý hmotný a nehmotný majetok. Dotácie tvoria 59% z poskytnutých stimulov, zvyšných 41% poskytovaných vo forme úľavy na daniach z príjmov. Dotácia na dlhodobý hmotný a nehmotný majetok ponúka priamu podporu pre investora, pretože znižujú počiatkové náklady súvisiace s obstaraním dlhodobého majetku. V porovnaní s inými formami stimulov sú dotácie na majetok relatívne transparentné. Štát týmto motivuje investora k dlhodobému pôsobeniu a vytváraniu nových pracovných miest. Najčastejšie sú tieto dotácie poskytované do menej rozvinutých regiónov, to prispieva k zmierňovaniu regionálnych rozdielov. V neposlednom rade dokáže podporovať určité sektory, ktoré považuje štát za kľúčové a s určitou pridanou hodnotou.

Zo strany investorov je kľúčovým stimulom aj úľava na daniach z príjmov, pretože zvyšuje ziskovosť spoločnosti. Financie tak vie spoločnosť využiť na reinvestovanie zisku, ďalšie investície, inovácie alebo rozvoj. V porovnaní s ostatnými krajinami sa môžu stať atraktívnejšou, pretože je to úľava, ktorá má dlhodobý vplyv na chod podniku. Poskytuje sa po splnení určitých podmienok a znižujú daňovú povinnosť až po dosiahnutí zisku, čo motivuje investora k lepšiemu plneniu svojich aktivít. Úľava sa dokáže prispôbiť danému podniku, môže sa odvíjať aj od výšky investície, typu sektora alebo počtu vytvorených pracovných miest. Z pohľadu občanov sa nejedná o najvýhodnejší investičný stimul, pretože nedochádza k takému prílevu do štátneho rozpočtu, ako by pri plnom plnení daní malo. Slovenskí podnikatelia majú dojem, že je táto podpora jednostranná a sú znevýhodňovaní.

V minulosti sa využívali aj dotácie na novovytvorené pracovné miesta, avšak tento stimul nebol častokrát od investorov žiadaný. Hlavným dôvodom je ich časová viazanosť na časový úsek, počas ktorého musí firma miesta udržať a aj počet novovzniknutých miest. V tomto prípade vzniká riziko nesplnenia podmienok, či už z dôvodu interných komplikácií alebo vplyvu z externého prostredia, ako napríklad nezájem o pracovné pozície alebo príchod krízy. Dopad na to mala aj samotná pandémia, kedy množstvo firiem nedokázalo

splniť podmienky potrebné pre získanie dotácie.

POSKYTNUTIE INVESTIČNÝCH STIMULOV

Investičné stimuly sa poskytujú len v oblastiach mimo Bratislavského kraja a po splnení požadovaných podmienok. Ako príloha č. 1 je priložená mapa Slovenskej republiky so zobrazením okresov, na ktorej je jasne viditeľná intenzita poskytovania investičnej pomoci. Na základe týchto informácií je jasne preukázateľné, že najväčšia intenzita poskytnutých investičných stimuloov je v okrese Košice a Michalovce. Jedná sa o prioritné okresy, ktoré majú zvýhodnenejšie normy pre splnenie požadovaných podmienok. Najväčšie množstvo stimuloov v roku 2023 bolo poskytnutých investorom na východnom Slovensku vo výške 64% a na Strednom Slovensku vo rozsahu 36%.

Nasledujúca tabuľka zobrazuje porovnanie počtu a objemu poskytnutých investičných stimuloov medzi rokmi 2019 – 2023, tak ako aj počet vytvorených pracovných miest. Pomocou sprístupnených údajov vieme analyzovať vývoj poskytovania investičnej pomoci a poukázať na najväčšie projekty za toto obdobie.

Tabuľka 1 Medziročné porovnanie investičných zámerov MH SR

	Počet podporených investícií	Opravené investície spolu (v mil. EUR)	Objem poskytnutých stimuloov (v mil. EUR)	Vytvorené pracovné miesta	Stimul na 1 pracovníka
2019	2	25 mil. EUR	5 mil. EUR	104	48 077 EUR
2020	12	123 mil. EUR	27,97 mil. EUR	1 065	26 263 EUR
2021	10	402,03 mil. EUR	50,33 mil. EUR	1 370	36 737 EUR
2022	17	486,20 mil. EUR	54,67 mil. EUR	940	58 160 EUR
2023	11	347,65 mil. EUR	101,15 mil. EUR	1 672	60 496 EUR
Celkovo	52	1 282,88 mil. EUR	239,12 mil. EUR	5 151	46 422 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov výročných správ MH SR (2025):

<https://www.sario.sk/sites/default/files/2024-06/sario-vyrocnna-sprava-2023.pdf>

Tabuľka č. 1 znázorňuje, že za sledované obdobie bol objem poskytnutých stimuloov 239,12 mil. EUR, ktoré boli použité na podporu 52 investícií. Najväčšie množstvo podporných projektov bolo v roku 2022. Zo 17 investícií získal najväčšiu podporu podnik PCA Slovakia s.r.o., ktorému bol poskytnutý investičný stimul vo výške 15 mil. EUR. Investícia prúdila do Trnavy priniesla nulové množstvo novovytvorených miest, pretože sa

jednalo o posilnenie výrobnnej kapacity, čo nemalo vplyv na zamestnanosť, ale na efektivitu výroby. Naopak spoločnosť SAMSUNG Electronics Slovakia s.r.o. vytvorila najväčšie množstvo – 140 pracovných miest. Najnižšie množstvo vytvorených pracovných miest v kombinácii s najväčším objemom poskytnutých stimulov má za dôsledok najvyšší stimul na jedného pracovníka, 58 180 EUR z pomedzi hodnôt za ostatné roky, okrem roku 2023, kedy bol priemerný stimul na jedného pracovníka 60 496 EUR. Za rok 2021 sme zaznamenali 10 projektov, ktorým bolo dokopy poskytnutých 50,33 mil. EUR. Najvýznamnejším príjemcom bola spoločnosť VAILLANT GROUP Heat Pump Production s.r.o. v Senici. Získala investičnú pomoc vo výške 18 mil. EUR a vytvorila 848 pracovných miest, čo tvorí značnú časť z celkového počtu vytvorených pracovných miest. V roku 2020 získala firma VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. v Galante najväčší stimul vo výške 5 mil. EUR spomedzi ostatných 9 príjemcov, ktorým bolo rozdelených zvyšných 22 mil. EUR. Najmenšie množstvo podporných investícií bolo v roku 2020, kedy investičný stimul získali len dve spoločnosti. Porsche Werkzeugbau s. r. o. V Hornej Strede získalo investíciu vo výške 3 mil. EUR a zvyšné 2 mil. EUR boli poskytnuté spoločnosti Muehlbauer Automation s.r.o. v Nitre. Spolu vytvorili 104 pracovných miest. Najväčší objem investičných stimulov bol poskytnutý v roku 2023, kedy sa rozdelilo 101,15 mil. EUR medzi 11 príjemcov. Značnú časť získala spoločnosť Winkelmann Building + Industry Slovakia, k.s. v Rimavskej Sobote a to vo výške 41,25 mil EUR. V tomto roku bolo vytvorených rekordných 1 672 pracovných miest.

Na základe zozbieraných dát vieme určiť, že výška investičných stimulov každoročne rastie. Najvýznamnejším krokom je poskytnutie investičnej pomoci spoločnosti Volvo Car Slovakia s. r. o. Investícia bude prúdiť do Košického kraja a to vo výške 267 mil. EUR. Jedná sa o doposiaľ najvyšší poskytnutý investičný stimul. Investícia počítá s vytvorením 3 300 nových pracovných miest (MH SR, 2025).

4.4 Činnosť agentúry SARIO

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií je zriadená už viac ako 20 rokov. Jej hlasnou úlohou je podporovať prílev investícií a predstavovať spoločnostiam možnosti investičných stimulov. Okrem týchto základných úloh poskytuje aj služby a vykonáva činnosti, ktoré uľahčujú investorom prienik na náš trh. Jedná sa hlavne o uľahčenie legislatívnych procesov, pomoc pri výbere vhodného miesta pre investora, či vypracovanie dlhodobého strategického

plánu, pomocou ktorého investor vidí potencionálnu budúcnosť svojho podnikania v číslach. Každoročne zverejňuje Výročné správy vďaka ktorým vieme sledovať úspešnosť jej činností. Spozorovali sme, že úspešnosť a aj rozsah projektov sa každoročne zvyšuje. Snažia sa o podporu slabších krajov, ktoré nemajú dostatok PZI a sú otvorené voči novým investorom. Taktiež sa zameriavajú na získavanie dlhodobých investícií s pridanou hodnotou.

V nasledujúcej tabuľke sme porovnali činnosti a projekty, ktoré boli pomocou agentúry ukončené, začaté a aký bol ich prínos. Porovnali sme aktivity za posledných 5 rokov. Informácie sme vložili do tabuľky z dôvodu prehľadnosti.

Tabuľka 2 Medziročné porovnanie činnosti agentúry SARIO

	2019	2020	2021	2022	2023
Počet ukončených projektov	39	15	29	31	25
Potenciál ukončených projektov	286 mil. EUR 4 006 nových priamych miest	697 mil. EUR 2 893 nových priamych miest	464 mil. EUR 3 244 nových priamych miest	1,87 mld.EUR 7 540 nových priamych miest	1,23 mld.EUR 4 381 nových priamych miest
Počet nových projektov	84	66	89	91	92

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov SARIO (2025):

<https://www.sario.sk/sites/default/files/2024-06/sario-vyroczna-sprava-2023.pdf>

Tabuľka č. 2 aj napriek väčším výkyvom poukazuje na to, že úspešnosť aktivít agentúry sa každoročne zvyšuje. Za posledných 5 rokov bolo ukončených 139 projektov. Číselné hodnoty skáču v dôsledku toho, že sa obdobie silnejších rokov a teda hromadného uzatvárania projektov pravidelne opakuje. Tak isto ako aj obdobia, v ktorých je záujem investorov a vytváranie nových projektov zvýšené. Priemerná dĺžka trvania začatia projektu až po jeho ukončenie je 3-5 rokov. Počas tejto doby prebiehajú intenzívne stretnutia a analýzy prostredia, či možnosti podpory investora. Práve kvôli dĺžke trvania projektu je náročné určiť prínos investície v každom roku.

Za sledované obdobie bolo najviac ukončených projektov v roku 2019 a následne v roku 2022. Práve vďaka tomu vidíme prirodzený odstup troch rokov medzi najúspešnejšími obdobiami, kedy prichádza k nárastu. Ako si môžeme všimnúť, tak počet

uzavretých projektov nemá priamy dopad na finančný či pracovný úžitok. Dôležitý je rozsah investície a nie počet. V roku 2019, kedy bolo najväčšie množstvo ukončených projektov, tak prínos bol najmenší. Práve z tohto dôvodu sledujeme nielen počet projektov a peňažnú investíciu ale aj počet vytvorených pracovných miest.

Medzi najúspešnejšie projekty v roku 2019 patrila spolupráca medzi SARIO a čínskou spoločnosťou Yanfeng, ktorá v Námestove vytvorila 400 nových pracovných miest v automobilovom sektore. Avšak spoločnosť z USA Taychum v spolupráci so SARIO poskytla investíciu vo výške 33 mil. EUR. Tieto financie boli vynaložené na vývoj novej generácie mikročipov v Bratislave. V roku 2020 bola schválená zaujímavá investícia spoločnosti Kamax Fasteners, ktorá pochádza z Nemecka. V Bardejove začala s výstavbou novej haly na výrobu spojovacieho materiálu, na tento projekt bolo vyčlenených 30 mil. EUR a spoločnosť získala aj investičný stimul. Prekvapivá investícia v menšom rozsahu, ale aj napriek s veľkým významom prúdi aj zo Švédska do Fiľakova. Výrobu elektroniky pre karavany a lode sa spoločnosť rozhodla rozšíriť do menej lukratívneho prostredia Slovenska. Tento krok sa stal povzbudivým bodom v budúcnosti investovania do tohto okresu. V roku 2021 sa už etablovaná spoločnosť Nestlé nezľakla krátkodobej ekonomickej nestability Slovenska a rozhodla rozšíriť svoju výrobu v Prievidzi, 21 mil. investícia nepriniesla len rozšírenejšiu výrobu ale aj 60 nových pracovných miest a spoločnosť si vďaka tomuto kroku opäť upevnila postavenie na Slovensku. Už od roku 2020 prebiehali stretnutia medzi zástupcami SARIO a spoločnosťou Hoval, ktorá vznikla prepojením Lichtenštajnskej a Rakúskej firmy. Výsledkom tejto spolupráce bolo v roku 2022 zriadenie nového závodu WPM (SK) Tepelné čerpadlá s.r.o. na výrobu tepelných čerpadiel a zároveň sa rozvíja procesná vývoj. Závod sídli v Istebnom a do tejto výstavby a vývoja prúdila investícia vo výške 40 mil. EUR, vďaka ktorej bolo vybudovaných takmer 700 pracovných miest. Za rok 2023 sa uskutočnilo viac uzatvorení významných projektov. Jeden z nich sa týkal IT sektora s pridanou hodnotou. Ide o Americkú spoločnosť EPAM, ktorá sa špecializuje na služby softvérového inžinierstva, digitálne platformy a dizajnovanie digitálnych produktov. Nové IT centrum vzniklo v Košiciach a prinieslo 150 pracovných miest pre vysokokvalifikovaných IT inžinierov. Status investor roka 2024 získala firma MUEHLBAUER TECHNOLOGIES s.r.o. pôvodom z Nemecka so sídlom v Nitre, kam smerovala svoju 21 mil. investíciu. Spoločnosť sa zaoberá výrobou strojov využívaných na produkciu občianskych preukazov, zdravotných kariet, pasov či iných produktov s čipmi. Samozrejme značnú časť investícií prinášajú už veľké etablované spoločnosti hlavne

v automobilovom priemysle. V tomto sektore sa jedná o miliónové investície nie len priamo vo výrobe automobilov ale aj dodávateľských reťazcoch. Jedná sa o spoločnosti ako Volkswagen Slovakia, Porsche, Jaguar Land Rover a množstvo ďalších spoločností aj v inom odvetví. Práve tieto firmy udržujú stabilitu PZI na Slovensku a neustále rozvíjajú nielen svoje portfólio činností na Slovensku ale aj kvalitu investičného prostredia.

Množstvo projektov vzniklo práve za pomoci Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu na Slovensku. Práve vďaka ich činnosti sa stávame lukratívnejšou krajinou v očiach budúcich investorov a pomáhajú im s nájdením vhodného riešenia a splnenia ich potrieb pre rozvoj ich podnikateľských činností na Slovensku (SARIO, 2025).

4.5 Diskusia

V praktickej časti sme sa zamerali na sledovanie vývoju a štruktúry PZI z troch hlavných hľadísk: podľa krajiny pôvodu investora, sektorového zamerania a geografickej lokalizácie investícií. Zároveň sme sa venovali činnosti MH SR, konkrétne mechanizmom poskytovania investičných stimulov a hodnoteniu ich efektívnosti. Záver práce sa sústredil na aktivity agentúry SARIO, s dôrazom na jej úlohu pri podpore investičných projektov, ako aj na predstavenie najvýznamnejších realizovaných investícií a ich ďalšieho smerovania.

V práci sme sa zamerali na význam PZI pre slovenskú ekonomiku. PZI predstavujú jeden zo spôsobov, ktorými sa krajiny ekonomicky rozvíjajú. Sú mimoriadne dôležité najmä pre menšie a otvorenejšie ekonomiky, akou je aj Slovensko, ktoré sa v dôsledku ich významu stáva na týchto investíciách do určitej miery závislé. Ročný prílev PZI na Slovensko sa pohybuje v miliardách eur, čo poukazuje na ich zásadnú úlohu v našom hospodárstve a zároveň odhaľuje rastúcu mieru závislosti od zahraničných investorov. PZI však prinášajú nielen pozitívne, ale aj negatívne dopady. Každá krajina by preto mala dôkladne zvažovať, či prevládajú prínosy alebo riziká, a či zisky z týchto investícií dokážu vyvážiť ich prípadné negatívne dôsledky. Otázka, či sú PZI skutočne výhodné pre hostiteľské ekonomiky, zostáva aj naďalej predmetom odbornej diskusie. Ani napriek dlhoročnému výskumu a analýzam neexistuje jednoznačný konsenzus. Z toho dôvodu je nevyhnutné hodnotiť vplyv PZI individuálne, podľa konkrétnej krajiny, regiónu, ale aj odvetvia a podmienok daného investičného projektu. Medzi hlavné pozitíva PZI patrí tvorba nových pracovných miest, čo priamo prispieva k znižovaniu regionálnej nezamestnanosti. S tým súvisí aj rast životnej úrovne obyvateľstva, zvýšenie kúpnej sily a celkové posilnenie národnej ekonomiky. V

prípade investícií s vyššou pridanou hodnotou dochádza aj k modernizácii technológií, zvyšovaniu inovačnej úrovne a budovaniu znalostnej ekonomiky. Pre domáce podniky to zároveň vytvára príležitosti na zapojenie sa do dodávateľských reťazcov, čo môže viesť k získaniu stabilných obchodných partnerov a k ďalšiemu rozvoju podnikania. Na druhej strane sa negatívne efekty často týkajú najmä vnímania nerovnakého prístupu štátu k domácim a zahraničným podnikateľom. Mnohí slovenskí podnikatelia sa domnievajú, že zahraniční investori majú výhodnejšie podmienky. Navyše, slovenské firmy často nedokážu konkurovať silným nadnárodným spoločnostiam, čo ich v niektorých prípadoch núti zmeniť zameranie podnikania, alebo sa orientovať výhradne na export. Napriek týmto rizikám Slovenská republika vníma PZI ako kľúčový nástroj hospodárskeho rastu, a preto sa o ich prilákanie aktívne usiluje. Na základe týchto informácií odporúčame naďalej podporovať prílev PZI.

Na základe získaných údajov sme mohli zhodnotiť vývoj aj štruktúru PZI na Slovensku. Z analýzy vyplýva, že objem PZI každoročne narastá, pričom zároveň dochádza k postupným zmenám v ich sektorovej aj geografickej štruktúre. V sledovanom období bol zaznamenaný výrazný rast investícií, ktorý podľa aktuálnych prognóz bude pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Napriek týmto pozitívnym trendom však Slovensko zaostáva za svojimi susedmi, z hľadiska objemu prílevu PZI sa nachádza na nižších priečkach v rámci regiónu. Tento stav je do veľkej miery ovplyvnený historickým vývojom: zahraničné investície nepatrili dlhodobo medzi priority hospodárskej politiky a pozornosť im začala byť systematickejšie venovaná až v posledných pätnástich rokoch. Tento oneskorený prístup sa dnes prejavuje v obmedzených výsledkoch v porovnaní s krajinami, ktoré s aktívnym získavaním PZI začali skôr. Ďalšími faktormi, ktoré ovplyvňujú nižšiu atraktivitu Slovenska pre zahraničných investorov, sú nedostatočne rozvinutá infraštruktúra, zložitá legislatíva a pomalé administratívne procesy. Okrem toho sa mení demografická štruktúra obyvateľstva, čo môže do budúcnosti znamenať istý stupeň neistoty z pohľadu dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily. Napriek týmto prekážkam však Slovensko v posledných rokoch zaznamenalo výrazný nárast investícií, čo možno pripísať cieľavedomej štátnej politike v oblasti investičných stimulov. Významnú úlohu v tomto procese zohráva agentúra SARIO, ktorá aktívne pomáha potenciálnym investorom s výberom vhodnej lokality, asistuje pri legislatívnych náležitostiach a poskytuje podporu pri plánovaní a rozvoji podnikateľských aktivít. Vďaka týmto aktivitám sa Slovensku podarilo prilákať viacerých významných investorov, ako aj menšie spoločnosti, ktoré síce operujú v menšom rozsahu, no prinášajú

vysokú pridanú hodnotu. Práve na takéto typy investícií sa krajina čoraz viac zameriava.

V sledovaných obdobiach nedochádzalo k výrazným zmenám v rámci kontinentálneho rozloženia PZI. Významný vplyv však zohráva členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii, ktoré zásadne uľahčuje obchodné vzťahy a vstup zahraničných investorov na slovenský trh. Prístup k jednotnému európskemu trhu znižuje administratívne prekážky a zvyšuje atraktivitu Slovenska ako investičnej destinácie. Významné zmeny však možno pozorovať v sektorovej štruktúre priamych zahraničných investícií. Kým v minulosti dominovali investície do priemyselnej výroby, v súčasnosti čoraz viac kapitálu smeruje do sektora služieb, ktorý zaznamenáva dynamický rast. Tento posun odráža meniace sa potreby spoločnosti, ako aj vývoj pracovnej sily, tá dnes disponuje vyššou úrovňou odbornosti a dokáže flexibilne reagovať na požiadavky modernej ekonomiky, vrátane rozvoja informačných technológií, výskumných a vývojových centier či adaptácie na koncept priemyslu 5.0. Pokiaľ ide o geografické rozloženie PZI v rámci Slovenska, situácia je pomerne členitá. Investície sú koncentrované do vybraných regiónov, čo súvisí s rozdielmi v životnej úrovni, úrovni vzdelania, kvalifikácie pracovnej sily, demografickej štruktúre, ale aj v kvalite infraštruktúry a výške nákladov na realizáciu investičných projektov. Vďaka štátnej podpore a cieľavedomému využívaniu investičných stimulov však dochádza k postupnému vyrovnávaniu regionálnych rozdielov. Investície začínajú prúdiť aj do menej rozvinutých oblastí Slovenska, čím sa podporuje ich ekonomický rozvoj. Slovensko naďalej usiluje o regionálnu diverzifikáciu a rovnomerný rozvoj jednotlivých krajov s cieľom dosiahnuť vyrovnanjšiu životnú úroveň naprieč celým územím.

Investičné stimuly predstavujú kľúčový nástroj, ktorý štáty bežne využívajú na prilákanie PZI. Ide o prostriedok, vďaka ktorému sa krajina stáva atraktívnejšou a konkurencieschopnejšou v globálnom investičnom prostredí. Najčastejšie využívanou formou podpory je daňová úľava, ktorá patrí aj medzi najviac preferované stimuly zo strany samotných investorov. Nasleduje dotácia na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku. Naopak, najmenej frekventovanou formou podpory sú príspevky na novovytvorené pracovné miesta. Konkurencieschopnosť však možno zvyšovať aj inými spôsobmi než len prostredníctvom finančných stimulov. Medzi kľúčové faktory patrí systematická podpora vzdelávania, rozvoj technologickej základne a inovácií, zlepšovanie infraštruktúry a zabezpečenie stabilného ekonomického a politického prostredia. Práve tieto oblasti predstavujú dlhodobé a udržateľné piliere, ktoré dokážu zvýšiť atraktivitu krajiny z pohľadu investorov. Štát by sa mal zamerať na budovanie silnejšieho vnútorného trhu

a medzinárodnú kooperáciu. Nie je dôležité investora len získať, ale aj si ho udržať a práve to je pomerne problematické. Mali by sme investorov motivovať k správne využitiu kapitálu a opätovného využitiu nadobudnutého zisku.

Záver

Priame zahraničné investície sú súčasťou každej krajiny. Niektoré tejto problematike kladú väčší význam, iné prijímajú PZI v minimálnom množstve. Slovensko spadá do skupiny krajín, ktoré sú menšou ekonomikou a tak je nevyhnutné zamerať sa na prílev PZI. Naša práca poukázala na to, aké dopady majú na našu krajinu. Samozrejme vnímame aj negatívne dopady, hlavne zo strany domácich podnikateľských subjektov. Avšak pozitívne dopady prevyšujú negatívne. Vďaka PZI rastie HDP, kúpna sila a tým aj samotná ekonomika krajiny, otvárajú sa nové možnosti obchodu a konkurencieschopnosť krajiny narastá. Je dôležité si udržať rastúci trend, ktorý sme za posledné roky spozorovali. Naša práca poukázala na to, že vývoj PZI nie je konštantný a ovplyvňujú ho rôzne externality. V priebehu rokov sa štruktúra PZI mení. Je to prirodzený jav, mení sa ich objem, štruktúra, formy, oblasti alokovania ako aj ich samotný pôvod. Spomedzi svetadielov zaznamenávame najväčší prílev z krajín Európy.

V tretej kapitole sme si stanovili výskumné otázky, na ktoré na základe výsledkov výskumu možno odpovedať.

Otázka č. 1: Prečo je prílev PZI na Slovensku nerovnomerne alokovaný v rámci územia a odvetví na Slovensku?

Dlhodobo vnímame regionálne rozdiely medzi geografickými časťami Slovenska. To má nepriamy vplyv na prílev PZI. Niektoré kraje sú viac lukratívne pre investorov, naopak niektoré zaznamenávajú nízky záujem zo strany investorov. Hlavne rozdiely vnímame v infraštruktúre, životnej úrovni a ekonomickej vyspelosti. Tieto rozdiely sa štát snaží zmierniť pomocou investičných stimulov a iných činností, ktoré poskytuje MH SR a agentúra SARIO. Čo sa týka štruktúry PZI podľa odvetvia smerovania, tak aj tu je viditeľná veľká členitosť. Pôvod tohto problému je hlavne historický. V minulom desaťročí sme sa ako krajina zameriavali na priemyselnú sektor hlavne v automobilovom priemysle. Avšak príchodom nových technológií a priemyslu 5.0 sa mení aj štruktúra prílevu PZI. Aktuálne sa zameriavame hlavne na investície s pridanou hodnotou, ktoré sa zameriavajú na vedu, výskum a využívanie nových technológií.

Otázka č. 2: Ktoré formy investičných stimulov sú najčastejšie využívané?

Na základe nášho výskumu sme zistili, že najčastejšou formou sú dotácie na

dlhodobý hmotná a nehmotný majetok. Tento simul podporuje hlavne štát, pretože podporuje výstavbu alebo využitie už existujúceho priemyselného parku alebo územia. Investora odľahčia od počiatočných nákladov súvisiacich s obstaraním dlhodobého majetku. Investori majú však najväčší záujem o úľavu na daniach z príjmov, pretože zvyšuje ziskovosť spoločnosti. Ušetrené financie tak vedia využiť opätovne pri zlepšení efektivity výroby. Dotácie na novovzniknuté pracovné miesta sa už nevyužívajú, pretože pre investorov bolo mnohokrát náročné splniť podmienky na ich spätné získanie.

Otázka č. 3: Aký vplyv majú zásahy štátu na získavanie zahraničných investorov?

Naša práca dokázala, že investičné stimuly majú pozitívny dopad na získavanie zahraničných investorov. Je to priam nevyhnutná súčasť politiky štátu, pretože ho využíva každá krajina a práve vďaka nim môžeme zvýšiť našu konkurencieschopnosť. Ako sme načrtli v odpovedi na prvú otázku, tak činnosť MH SR a SARIO je prosperujúca a má dlhodobé pozitívne výsledky. Väčšine investorov bol poskytnutý investičný stimul alebo využili jednu z činností agentúry SARIO. Je dôležité naďalej sledovať záujem investorov a vývoj PZI aby sme vedeli reflektovať potreby investorov.

Hlavným cieľom tejto práce bolo priblížiť súčasný stav (PZI) z viacerých pohľadov. Zamerali sme sa na ich vývoj, sektorovú a geografickú štruktúru, pričom sme poukázali aj na regionálne rozdiely v rámci Slovenska. Nerovnomerný prílev investícií do jednotlivých krajov otvára diskusiu o potrebe cielenejšieho regionálneho rozvoja. Riešenia v tejto oblasti ponúka predovšetkým MH SR a agentúra SARIO, ktoré prostredníctvom rôznych aktivít a najmä poskytovania investičných stimulov aktívne prispievajú k zlepšeniu investičného prostredia. Počas skúmania tejto problematiky sa objavilo viacero otázok, ktoré si vyžadujú ďalší výskum a hlbšiu analýzu. Je nevyhnutné neustále sledovať aktuálne trendy, potenciálne hrozby a výzvy, ktoré sú s PZI spojené. Kľúčovou výzvou do budúcnosti ostáva nielen získavanie nových investorov, ale predovšetkým udržanie existujúcich a prilákanie investícií s vyššou pridanou hodnotou, ktoré budú mať dlhodobý pozitívny dopad na slovenskú ekonomiku.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

BALÁŽ, Peter. a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2019. ISBN 978-80-89710-51-5

BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie: Na vlně globalizujúcej sa ekonomiky*. Bratislava: Sprint 2, 2010. ISBN 9788089393183

BALKO Ladislav. *Zahraničné investície šláger súčasnosti*. Bratislava: Vydavateľstvo Epos, 2024. ISBN 8080576157

FERENČÍKOVÁ, Soňa. a kol. *Medzinárodná expanzia firiem*. Bratislava: Iura Edition spol. s.r.o., 2013. ISBN 978-80-8078-432-1

HANULÁKOVÁ Eva a kol. *Marketing - Nástroje, stratégie, ľudia a trendy*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021. ISBN 978-80-571-0438-4

MADLEŇÁK Adam. *Medzinárodné podnikanie a medzinárodný marketing*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2023. ISBN 978-80-571-0636-4

STRACHOVÁ, Paulína – KOTTULOVÁ, Janka – PAŠKRTOVÁ, Lucia. *Medzinárodné ekonomické vzťahy v 21. storočí*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o. 2019. ISBN 978-80-571-0012-6

ZORKÓCIOVÁ Otília a kol. *Medzinárodný marketing v kontexte najnovších tendencií vývoja*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2024. ISBN 978-80-225-5120-5

Internetové zdroje:

BAČOVÁ, Monika. Priame zahraničné investície na Slovensku a ich vplyv na vybrané ekonomické ukazovatele. In. *Investovanie v Európe – súčasný stav a perspektívy : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online]. 2016. [cit. 30.10.2024]. Dostupné na: https://sekarl.euba.sk/ar1-eu/sk/detail-eu_un_cat-0231378-Priame-zahranicne-investicie-na-Slovensku-a-ich-vplyv-na-vybrane-ekonomicke-ukazovatele/

Corporate finance institute: *Foreign Direct Investment (FDI)*. [online]. 2025. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/foreign-direct-investment-fdi/>

Daňové centrum. *Uplatňovanie investičnej pomoci formou úľavy na dani z príjmov*. [online]. 2024. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/uplatnovanie-investicnej-pomoci-formou-ulavy->

[na-dani-z-prijmov-toptema-dc-6-2024.htm](https://dipiufabc.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/06/dunning_multinational-enterprises-and-global-economy.pdf)

DUNNING, John H. – LUNDAN, Sarianna M. *Multinational Enterprises and the Global Economy, Second Edition*. [online]. 2008. [cit. 15.11.2024]. Dostupné na: https://dipiufabc.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/06/dunning_multinational-enterprises-and-global-economy.pdf

FIVEABLE. *Conglomerate fdi*. [online]. 2024. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: <https://library.fiveable.me/key-terms/economic-geography/conglomerate-fdi>

FRANCO, Chiara. *Motives Underlying Foreign Direct Investments: A Primer*. [online]. 2011. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/228590229_Motives_Underlying_Foreign_Direct_Investments_A_Primer

HECKOVA, Jaroslava a kol. Cezhraničné fúzie a akvizície v kontexte vnímania faktorov ich realizácie v pred- a postfúzijnom a akvizičnom procese. In *Politická ekonomie*. [online]. 2018. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: [https://www.researchgate.net/publication/328761908_Cezhranicne_fuzie_a_akvizicie_v_kontexte_vnimania_faktorov_ich_realizacie_v_pred-](https://www.researchgate.net/publication/328761908_Cezhranicne_fuzie_a_akvizicie_v_kontexte_vnimania_faktorov_ich_realizacie_v_pred-a_postfuzijnom_a_akvizicnom_procese#:~:text=Cezhrani%C4%8Dn%C3%A9%20f%C3%BAzie%20a%20akviz%C3%ADcie%20tak%20predstavuj%C3%BA%20v%C3%BDznamn%C3%BD%20celosvetov%C3%BD,nov%C3%BDm%20technol%C3%B3gi%C3%A1m%20roz%C5%A1irova%C5%A5%20diferencova%C5%A5%20a%20diverzifikova%C5%A5%20podnikate%C4%B5sk%C3%A9%20aktivi)

[a_postfuzijnom_a_akvizicnom_procese#:~:text=Cezhrani%C4%8Dn%C3%A9%20f%C3%BAzie%20a%20akviz%C3%ADcie%20tak%20predstavuj%C3%BA%20v%C3%BDznamn%C3%BD%20celosvetov%C3%BD,nov%C3%BDm%20technol%C3%B3gi%C3%A1m%20roz%C5%A1irova%C5%A5%20diferencova%C5%A5%20a%20diverzifikova%C5%A5%20podnikate%C4%B5sk%C3%A9%20aktivi](https://www.researchgate.net/publication/328761908_Cezhranicne_fuzie_a_akvizicie_v_kontexte_vnimania_faktorov_ich_realizacie_v_pred-a_postfuzijnom_a_akvizicnom_procese#:~:text=Cezhrani%C4%8Dn%C3%A9%20f%C3%BAzie%20a%20akviz%C3%ADcie%20tak%20predstavuj%C3%BA%20v%C3%BDznamn%C3%BD%20celosvetov%C3%BD,nov%C3%BDm%20technol%C3%B3gi%C3%A1m%20roz%C5%A1irova%C5%A5%20diferencova%C5%A5%20a%20diverzifikova%C5%A5%20podnikate%C4%B5sk%C3%A9%20aktivi)

HERGER, Nils – MCCORRISTON, Steve. Horizontal, Vertical, and Conglomerate Cross-Border Acquisitions. In *IMF Economic Review*. [online]. 2016. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/295846222_Horizontal_Vertical_and_Conglomerate_Cross-Border_Acquisitions

CHANNON, Derek F. - SAMMUT-BONNICI, Tanya. Joint Ventures. In *Wiley Encyclopedia of Management*. [online]. 2015. [cit. 08.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/272352896_Joint_Ventures

JELINEK, Mark – PETTIT, Justin. The Joint Venture (JV) Handbook. In *SSRN Electronic Journal*. [online]. 2012. [cit. 08.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/256030450_The_Joint_Venture_JV_Handbook

KOTULIČ, Rastislav - ADAMIŠIN, Peter – VOZÁROVÁ Ivana. Stav priamych zahraničných investícií a ich vplyv na trvalo udržateľný rozvoj regiónov v Slovenskej

- republike. In *XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. [online]. 2013. [cit. 20.03.2025]. Dostupné na: [\(PDF\) Stav priamych zahraničných investícií a ich vplyv na trvalo udržateľný rozvoj regiónov v Slovenskej republike](#)
- MH SR. *Kompetencie*. [online]. 2024a. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/ministerstvo/informacie-omhsr/kompetencie?csrc=17558174826566059634>
- MH SR. *Preverovanie zahraničných investícií*. [online]. 2023. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/preverovanie-zahranicnych-investicii/zakladne-informacie>
- MH SR. *Regionálna investičná pomoc*. [online]. 2024b. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/uploads/files/E3d7LxW9.pdf?csrc=17558174826566059634>
- MH SR. *Výročné správy*. [online]. 2025. [cit. 20.03.2025]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/search?search=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1+spr%C3%A1va&csrc=1682059049592279068>
- MOOSA, Imad. *Foreign Direct Investment Theory, Evidence and Practice*. [online]. 2002. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/265453721_Foreign_Direct_Investment_Theory_Evidence_and_Practice
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Priame zahraničné investície*. [online]. 2008. [cit. 30.10.2024]. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/documents/statist/spb/pzi/pzi_2008.pdf
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Priame zahraničné investície*. [online]. 2025. [cit. 24.02.2025]. Dostupné na: <https://nbs.sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie/>
- PAVOLOVÁ, Henrieta a kol. An Economic Analysis of Brownfield and Greenfield Industrial Parks Investment Projects: A Case Study of Eastern Slovakia. In *International Journal of Environmental Research and Public Health (IJERPH)*. [online]. 2021. [cit. 08.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/350463971_An_Economic_Analysis_of_Brownfield_and_Greenfield_Industrial_Parks_Investment_Projects_A_Case_Study_of_Eastern_Slovakia
- SARIO. *Investičná pomoc na Slovensku*. [online]. 2024a. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sites/default/files/sario-investment-aid-svk-2024-08-14.pdf>

SARIO. *O nás*. [online]. 2024b. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/o-nas>

SARIO. *Služby pre investorov*. [online]. 2024c. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/investujte-na-slovensku/sluzby-pre-investorov>

SARIO. *Výročné správy*. [online]. 2025. [cit. 24.02.2025]. Dostupné na: [Výročné správy | SARIO, Slovak Investment and Trade Development Agency](#)

ŠADIBOLOVÁ, Darina. *Odvetvové smerovanie zahraničných investícií v SR Industry orientation of foreign investment in Slovakia*. [online]. 2014. [cit. 15.11.2024]. Dostupné na: <https://is.ambis.cz/th/uhepr/DPSadibolova.pdf>

SZKORUPOVÁ, Zuzana. *Vzťah medzi priamymi zahraničnými investíciami a domácimi investíciami v regióne strednej a východnej Európy v závislosti na otvorenosti ekonomik*. [online]. 2014. [cit. 20.03.2025]. Dostupné na: <https://aak.slu.cz/pdfs/aak/2014/04/07.pdf>

TRADECLUB. *Investment - Foreign direct investment*. [online]. 2025. [cit. 24.02.2025]. Dostupné na: [Foreign direct investment \(FDI\) in Slovakia - Standard Bank TradeClub](#)

TRADE SMART. *Types of FDI*. [online]. 2022. [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: <https://tradesmartonline.in/knowledge-hub/stock-market/types-of-fdi/>

TUNG SON HA a kol. *The impact of Greenfield investment on domestic entrepreneurship*. In *Journal of Innovation and Entrepreneurship*. [online]. 2021. [cit. 08.11.2024]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/353154691_The_impact_of_Greenfield_investment_on_domestic_entrepreneurship

UPSVR. *Aké dlhé obdobie je povinný Prijímateľ investičnej pomoci formou príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta udržať vytvorené pracovné miesta, na ktoré čerpal tento príspevok?*. [online]. 2013. [cit. 15.12.2024]. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/prispevky/sluzby-zamestnanosti/prispevky-pre-zamestnavatela/investicna-pomoc-zamestnavatelom/ake-dlhe-obdobie-je-povinsky-prijimatel-investicnej-pomoci-formou-prispevku-na-vytvorenie-noveho-pracovneho-miesta-udrzat-vytvorene-pracovne-miesta-na-ktore-cerpa.html?page_id=263085

